

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe un jum. . . 12 .
Pe o lună . . . 2 .

Num. de Duminecă

Pe un an . . . 4 Cor.
Pentru România și
America . . . 10 Cor.

Num. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
un 40 franc.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deak Ferencz-utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Multumite publice și Loc de-
schis costă fiecare sir 20 fil.
Manuscrispe nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Propunerea părintelui Vasilie Mangra.

Arad, 21 Oct. 1909.

Desigur a venit la vreme potrivită propunerea părintelui Mangra, de a se face demersurile necesare pentru recăștigarea donațiilor făcute la sfârșitul secolului al XVII-lea de generosul Domn al Țării-Românești, Constantin Brâncoveanu, pe seama mitropoliei noastre.

În unul din cele două hrisoave de donațiune Constantin Brâncoveanu își motivează foarte frumos fapta sa spunând, că s'a simțit îndemnat a veni în ajutorul acestei mitropolii, ca e din multe părți amenințată de eretici și se învâluște ca o corabie în mijlocul valurilor mării...
Această motivație n'a pierdut nimic din actualitatea sa nici până în ziua de azi. Valuri furioase și porniri vrășmașe ne amenință azi ca și în trecut, încă chiar într-o măsură mai întetită, căci a sporit numărul celor ce ne vor pierzarea și se întinde, părjolind ca un foc cutropitor, nesațul lăcomiei lor sălbatice și înverșunate.

Dacă propunerea părintelui Mangra ar putea să aibă rezultatul dorit, mitropolia noastră ar câștiga un puternic sprijin material în lupta sa pentru apărarea și propagarea culturii naționale.

În clipe grele, — când trebuințele culturale erau multe, iar mijloacele spre a le satisface, foarte puține — înaintașii noștri

s'au mai gândit la acelaș lucru, care ne preocupă azi. Dăm aici petiția adresată de sinodul din 1860 către Vodă-Cuza, în această chestiune. O dăm cu gândul, că ea va putea servi ca un îndemn și astăzi, ca nu cumva să se întâmple să rămână propunerea părintelui Mangra numai pe hârtie, ceea ce ar fi în paguba țării. Și nu pare chiar imposibil, cunoscută fiind pusilanimitatea anumitor oameni și cercuri bisericești, când e vorba de Țara-Românească.

Lângă petiția aceasta lăsăm să urmeze și o epistolă a lui Ioan Maiorescu către G. Barițiu. Și aceasta poate fi de folos, indicând anume cărări, cari azi între împrejurări schimbate, ar putea eventual mai de grabă să ducă la scop, decât atunci, când la frații de peste Carpați nu se manifestă atâta interes binevoitor și înțelegere dreaptă pentru luptele noastre, cum pare că se manifestează în timpul mai recent.

I. Petiția sinodului din 1860 către Cuza Vodă.

Înălția Voastră!

Prealuminate Principe!

Este în deobște cunoscut, că biserica ortodoxă răsăriteană, în provinciile acelea ale monarhiei austriace, care în partea lor cea mai mare sânt locuite astăzi de români, a avut prea mult de a suferi dela injuria timpurilor trecute, fiind supusă celor mai mari goane din partea inamicilor ei, încât e mirare, că a eșit cu totul nevătămată din toate pericolele acestea.

Noi nu ne vom lăsa aici întru enumerarea tuturor relelor care-i cășunară ei, mai cu seamă în veacurile cele mai recente, ci ne țărmurim numai pe lângă

aceea de a atinge, că biserica ortodoxă răsăriteană, de care ne ținem noi cu evlavie și cu credință eredită dela strămoșii noștri, supt decurgerea periodului celui vitreg de trei sute de ani și-au pierdut ierarchia sa mitropolitană, episcopiiile sale, mănăstirile sale și toate averile înseminate ale acestora.

Prin multele silințe, ce ni le-am dat, și prin bunătatea prea înduratăului nostru împărat *Francisc Iosif I.*, ne ajută Dumnezeu în fine de a ne vedea biserica noastră eliberată de obezile sclăviei trecute și de a ne putea restaura și ierarchia mitropolitană pierdută; căci Majestatea Sa c. r. apostolică se îndură prea grațios supt 27 Septemvrie a. c. a rezolva: că prea înalt acelaș nu este ne aplecat înființării unei mitropolii române ortodoxe răsărite, în urma cărei rezoluțiuni împărătești am și ținut în 24, 25 și 26 Octomvrie a. c. un sobor bisericesc pentru elaborarea propunerilor pe baza canoanelor sfintei maicei noastre biserici, care să servească de temelie la în-cuviințarea finală a cererii noastre pentru restaurândă mitropolie, deslucind curat, că noi românii de religiunea ortodoxă răsăriteană din Transilvania nu voim a face prin înființarea mitropoliei noastre nici o noutate în biserica noastră, ci numai dorim a restaura vechea noastră mitropolie, ce am avut din vechime, și a căreia custare în veacul al 18-lea s'au fost împiedecat politicește.

Înălțate Doamne! Fiindcă biserica noastră din Transilvania supt decurgerea veacului al 16, 17 și al 18-lea au pierdut nu numai moșiile sale mitropolitane, episcopiești și bisericești din țara Ardealului, ci încă și moșia sa mitropolitană numită *Merșiieni* din ținutul Argeșului în Țara Românească, pe care au fost dăruit-o mitropoliei noastre vrednicul de aducere aminte Principele Ioan Constantin Basarabă în 13-lea lunie 1700 — fiindcă acum cu ajutorul lui Dumnezeu și din iubirea de dreptate a Preaînduratăului nostru împărat am redobândit pentru biserica noastră acel drept, în urma căruia l se cuvine ierarchia mitropolitană; așa precum ne rugăm totdeauna de Majestatea Sa c. r. Preaînduratăului nostru îm-

Viața literară.

— De prin reviste. — De ale grandomaniei lui Ovidică. — Talent sau act de naștere? — Tânjirea »Sămănătorului«.

De II. Chendi.

Informațiile ce le am despre revistele noastre literare nu sânt din cele mai bune. Afară de »Viața Românească« din Iași, care a știut să-și creieze un temei material mai solid, nu este nici una în situația de a-și asigura colaborări de seamă, în schimbul unor onorarii convenabile. Cu simpatii, cu legături de prietenie sau de politică, cu stimularea de ambiții și cu perspective platonice de carieră nu se mai conduc astăzi reviste. Entuziasmul din trecut și negarea oricărui interes bănesc au dispărut, făcând loc unor convingeri mai realiste în ceea ce privește aprecierea muncii literare. Dacă »Convorbirile Literare« publică un foarte slab material literar, dacă alte reviste mai nouă sânt silite să comită adevărate crime, publicând încercările tuturor diletanților, este că ele nu au înțeles glasul timpului, care cere conveniență considerabilă pentru opera intelectuală a fiecăruia. Și de aceea revistele vegetează și abonații și cititorii fug de ele, ca de o lectură fadă și mediocră.

Una din cele mai orfane reviste este de pildă »Viața Nouă« a dlui Ovid Densușianu. Dacă are vre-o sută de cititori, e mare treabă. Directorul își plătește prin urmare singur luxul unui organ, cu toate că, pentru toată lumea cuminte, o re-

vistă fără cititori este lucrul cel mai de prisos. Fenomenul acesta însă, ca un doritor de carieră publicistică să-și satisfacă gustul pe propria sa cheltuială, nu mai e așa de rar. Vanitatea omească e nemuritoare și grandomania tot așa. Iar d. Ovidică (așa i-se zice pe scurt) suferă greu de amândouă.

Un document recent pentru aceasta găsim în articolul dsale »Un nechemat«. Cestiunea e așa, că pentru d. Ovidică toți sânt »nechemateți«, căți se pronunță în materie literară. Dar nechemat mai ales este d. Sextil Pușcariu, care a tulburat, vai, așa de mult ambițiile filologice ale colegului său bucureștian. Și e nechemat de data asta d. Pușcariu, pentru că într-o broșurică a tipărit câteva opinii modeste asupra mișcării literare mai nouă. Opiniile aceste desigur nu au o însemnătate istorică și nici n'au făcut vre-un zgomot în presă, dar pe d. Ovidică l-au gădilit atât de mult la reședința grandomaniei, încât l-au făcut să-și dea iarăș drumul și să se laude în acest chip:

»Va fi ceasul judecării drepte, când uitarea va fi trecut peste numele dlui Pușcariu și peste al altor nechemateți. Până atunci noi ne vom urma drumul nostru înainte, fără milă, pentru acei cari fac din literatură o speculă și o goană după reclamă, fără șovăire în fața tuturor pornirilor dușmănoase cari ne înconjoară și încredințați că ce voim noi va fi înțeles cu vremea de toți, cari au un suflet să deosebească idealurile adevărate de frământările gălăgioase și sterpe...«

Ah, ce odioși sânt mititeii aceștia, cari vorbesc mereu de »idealurile adevărate« fără să țină seama, că nimeni nu-i ascultă și că scrisul lor, îngropat într-o revistă obscură, nu este decât un

document pentru urmărirea svârcolirii unor biete suflete trudite!

De relevat din »Noua Revistă română« un articol anonim, cu titlul »Talent sau act de naștere?« Se atinge în acest articol o cestiune de actualitate și ne mirăm cum de nu s'a găsit nimeni să primească discuția pe o temă destul de interesantă. Anonimul aduce adecă vorba despre un principiu adoptat de nou înființata societate a scriitorilor români, de a nu primi de membri ai acestei societăți decât pe ceice își pot dovedi originea lor românească. Autorul e de părere, că societatea scriitorilor a greșit, făcând o selecțiune a membrilor ei după actul de naștere și nu după talent.

Are sau nu dreptate colaboratorul »Noii Reviste române«?

Să lămurim mai întâi un lucru. Fiecare societate este în dreptul ei a-și țărhuri programul de acțiune și numărul membrilor. Dacă cei adunați ca să alcătuiască o societate literară au hotărât să păstreze un caracter mai românesc al organizației lor, nu li-se poate face o vină din asta. Dacă ei admit, ca principiu fundamental, că pentru a face cultura poporului tău, tu însu-ți trebuie să ai simțirea românească, nu au săvârșit o greșală. Au mai fost și alții cari au cerut ca cultura românească să se desvolte prin români și nu prin străini, și nimeni n'a găsit ceva nefiresc în asta, sau o manifestare a șovinismului strămt și pățimaș. Din acest punct de vedere deci societatea scriitorilor era în dreptul ei să pună preț în primul rînd pe originea membrilor ei.

părat Francisc Iosif I., ca să se îndure a rezolva din vistieria statului un ajutori spre întâmpinarea cheltuelilor, ce se cer la o mitropolie și episcopii ei față cu *trebuințele ei bisericesti și școlare*, întocmai ne luăm îndrăznirea preamilită a ne ruga și de Înălția Voastră, ca să vă îndurați a reînvi pe sama acum pomenitelor scopuri dania aceea, pe care Predecesorul Înălției Voastre, fericitul Principe mai sus menționat, au fost făcut o mitropoliei noastre în 13 lea lunie 1700 prin moșia Merișienilor din ținutul Argeșului.

Noi ne încumetăm a face rugămintea aceasta după exemplul, ce ne dă și fapta cea măreață a Preînălțatului nostru Monarch, Prea înalt care nu numai că asigurază din vistieria statului ajutoare pentru scopuri bisericesti și școlare, fără deosebire de religione, ci încă concede, ca creștinii din monarchia sa să poată ajutoare pe coreligionarii lor și în afară de Monarchia austriacă, precum și că aceiași să poată primi ajutoare dela coreligionarii lor și din afară de Austria.

Noi mărturisim, că am fi păcătuit asupra interesului sfintei Maicei noastre Biserici din Ardeal, de nu am fi cutezat a ne ruga de Înălția Voastră pentru susatinsul ajutoriu; căci în cazul contrar am fi arătat, ca cum noi n'am fi încredințați despre o asemenea simpatie creștinească din partea coreligionarilor și conaționalilor noștri, de care creștinii austriaci de alte religii se bucură din partea coreligionarilor lor din alte țări afară de Austria, — și despre care simpatie noi cu atâta suntem mai încredințați, cu cât vedem, că atâta bătrânii, cât și contemporanii din țările Înălției Voastre totdeauna s'au distinsat și se disting întru asfel de ajutoare.

Rămânând cu cea mai adâncă reverință, avem onoare a ne subscrie.

Ai Înălției Voastre. Din Soborul Bisericii ortodoxe răsăritene din Ardeal, ținut în 24. 25 — și 26 Octomvrie 1860. *cel mai umiliți servi.*

II. Ioan Maiorescu către G. Barițiu.
București 12/24 Mart 1861.

Fraie Baritz!
Epistola ta cu datele relative la potaosa și cu appendicea pentru moșia Merișani am receptat-o în ziua în care a reposat cumnată-mea Elena; care în 25 minute a fost moartă și pe care am înmormântat-o ieri septemăna.

Ocupațiuni de pietate umană și creștină pe lângă cele grele ale officului nu mi permisera a cerceta îndată de rezultatul petițiunii Pre Sântiei Sale Episcopului nostru de Sibiu și a altor reprezentanți ai Clerului român ortodox din Ardeal. Alaltieri și ieri mi-am furat câte 2 ore și am cercetat. Eata statul questioniunei:

Aceasta însă nu înseamnă că în general actul de naștere e pus mai pe sus de talent. Dacă oameni străini de naționalitatea noastră, cum sânt de pildă Evreii romanizați, vor produce opere de valoare, ei se pot afirma în dragă voie și anume cu totul independent de societatea scriitorilor români. Nu e numai decât necesar să faci parte din o societate pentru a-ți arăta calitățile. Noi socotim publicul cititor destul de pregătit pentru a înțelege și a lua supt scutul său până și lucrările unui străin romanizat. Probă că »Manasse» a lui Ronetti-Roman, ori-cât de violent le-ar osândi unii oameni unilaterali, în cercurile scriitorilor serioși a fost just apreciat și obiectiv primit, cu toate că autorul nu făcea parte din nici o grupare a scriitorilor români. Străinii să nu se gândească numai decât la tristul caz a lui Heine. Odată cu creșterea civilizației scade intoleranța și triumfă pretutindeni puterea talentului.

Până de curând era obiceiul ca, vorbind de reviste, să te oprești înaintea multora la »Sămătorul.» Soarta — tristă și amăgitoare — a voit ca »Sămătorul» să ocupe acum spița din urmă în scara revistelor. În teatrul literaturii noastre el joacă acum rolul penibil al celui artist îmbătrâ-

Cu totu prejudețiu, ce, din cauza *resimțimintelor antipatice* ce încă perzist aici, putea să aducă cauzei unu pasu făcutu prin intervenirea ministeriului și conzultatului austriacu, — ceea ce precum mă așteptam, ni s'a și observatu îndată — Suveranulu principatelor — unite a dat ordin numai decât consiliului ministrilor a se ocupa cu această cauză. Consiliul a însărcinat pe ministrul cultelor și instrucțiunei publ. ca să cerceteze despre moșia Merișani, așa mi se spuse în Ministeriu că s'or fi numindu în actele oficiale *Moșia Merișani*; ci fiindcă se numește și județul respectiv, a fost rovocatu pe președintele de răspuns, că Merișani, dar se află 2 mile între cari una e moșia, cealaltă împărțită între cari frații Rătescu și Merișani posedu o parte. Aici s'au găsit și unu act autentic. Noi nu știm de originea lui P. Maior, dar unde e originalulu? Elu nu se mai găsește la Blasiu, precât știu eu și Laurianu, și cu toate aceste prima questiune e de a constata titlulu de drept prin act autentic.

În lipsă de actul original, urmădă a cerceta, nu cumva se găsească alte acte autentice prin cari să se încredințeze autenticitatea diplomei dela P. Maioru. Avem asemenea acte? Mi se pare că avem. La Bărnuțiu se află un act, din care se vede, că metropolia a perceputu veniturile după moșia Merișani. Eu nu l-am văzutu; dar Laurianu l'a avutu dela Barițiu, căruia i l'a datu înapoi.

Să se adreseze Episcopulu către Bărnuțiu și ceră acestu actu. Astfel am avea asigurată autenticitatea actului dela P. Maior, și prin urmăre precisatu și titlulu primitiv de drept; și cu titlu primitiv, că ce acest titlu s'a putut perde prin titluri câștigate de alții în modurile recunoascute de toate legile, de exemplu prin *prescripțiune*. Nu știu, ce datu poartă actul dela Bărnuțiu de securu e din secolul trecut; prin urmăre ar fi de lipsă a căuta ore în actele dela Blasiu nu se mai găsește vre o indicare, cam până cându a perceputu Metropolia seau pe urmă poate Episcopia Făgărașului veniturile moșiei. Eu știu, că ar fi bine, să mai caute; dar convicțiunea mea e, că titluu primitiv e perdutu, și numai acesta se va putea constata prin actul dela Bărnuțiu. Atunci rămâne totulu la bunăvoinția corpurilor legislative române, în

niț, care n'a înțeles momentul când trebuie să se retragă. Scriitorii s'au îndepărtat, cititorii s'au împărșiat și coloanele i-au rămas pustii de talent și de spirit, cum a rămas codrul lui Emițescu, vestejit și amorțit și în gând cu dorul trecutului. Unde sântei voi, premergătorii vieții literare de astăzi? Voi toți, cari ați urmit această reșistă și ați ridicat-o la înălțimea întâiului organ de mișcare culturală; voi cari v'ați asternut aci atâta simțire curată și ați îmbrăcat în forme alese gândurile voastre, — priviți urmașii voștri! Ionescu, Sfetcu, Stoenescu, Brabaescu, Alexandrescu, Burileanu, Leondeanu și Lungeanu!! Vai, ce rușinoasă progenitură, ce istovială în scâncetele lor rimate și ce enorme banalități în biata lor proză. Unde e biciul, biciul care să scoată din altar pe micii profanatori?

Dar e toamnă. Florile se vesteșesc și frunzele cad cu nemiluita. Vântul trece vâjâind printre ruine. El își va face poate milă și de ruinele »Sămătorului» și le va doborâ în curând, trecând hohotind de-asupra lor. Și noi vom binecuvânta acel vânt, căci el va scăpa literatura de astăzi de o rușine și va lăsa să doarmă liniștită o revistă, care pe vremuri s'a făcut datoriu.

casulu când ele voru fi în dreptu de a face ceva dela sine.

Despre buna voinția vă pot assecura, ea existe și noi din partene o vom susține din toate puterile. Care e casulu unde guvernulu și adunarea legisl. ar pute dispune? Atunci, cându Merișani donați de Brâncoveanu s'ar afla astăzi în posesiunea vre-unui institut ori a unei corporațiuni publice. Constatarea de până acum arată Merișanii în posesiune privată, în mână particularilor și aici vine dreptul de prescripțiune, care nu-lu poate ataca nimeni.

Prin urmăre, până să punem prin mâna Episcopului mâna pe actulu dela Bărnuțiu, până voi da de un exemplariu alu istuia lui Maioru, ca să vedem, cum circula, eu voi sta la ministeriu, să mă ocup după Merișani și în vecinulu județiu Muscelu, — căci prin diverse rotunziri de județie, poate sa fi căzutu în altulu — și pe urmă mă voi sili a face pe guvernulu ca actualii posesori ai celor doi Merișani să-și arate titlurile de posesiune, dacă vom putea fără judecată. Asta e cauza, pentru care am statu la ministeriu să nu se facă încă referatulu.

Cându acei Merișani ar fi la vre un institut public, atunci guvernulu și adunarea ar putea dispune altfel. Totulu e acum, să se capete actulu dela Bărnuțiu, iar pe de alta parte sa mai cercetăm aici după alți Merișani ș. c. k

Eu din parte mi voiu lucra cu toată energia, cum am lucratu pentru gimnasiulu din Brașiovu, că-ce tu ști, că rezultatul cel bun e câștigat prin activitatea mea. Brașovenii s'au adresat către mine; eu am luat lucrul pe cale oficială în numele Eforiei, fără a mai intra pe Efori, și după ce consiliul ministrilor d'acici a găsit cu cale a se adresa mai întâiu la Moldova, eu am staruitu la ministrii de acolo dândule memorande și motive; și ne urmă aici la Boierescu.

Tu me cunosci Baritz, și fii securu, că tot ce se va pute, vom face, ca în orice casu sa se câștige unu rezultat bun într'unu mod seau altulu.

Mă grăbescu
I. Maiorescu.

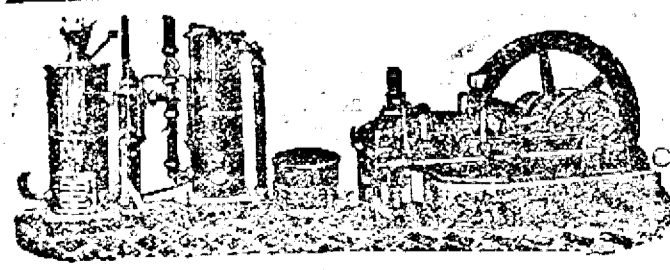
(Din cosp. lui Barițiu vol. VI. pag. 356).

Nimicirea hotărârilor luate în congresul bisericesc. »*Kel. Értésítő*», luând notă despre știrea publicată și de noi, că ministrul de culte ar fi cerut mitropolitulu Meșianu, telegrafic hotărârile luate în congres, este informat, afirmativ din sursă sigură, că guvernulu va propune Majestății Sale, să nimicească, pe baza dreptului de supremă inspecție, acele hotărâri.

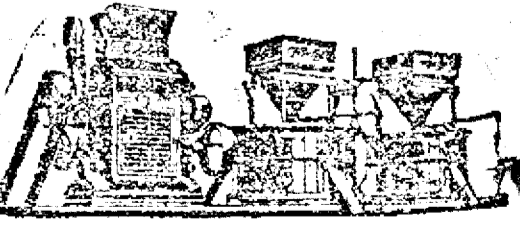
Tot numitul litografiat pretinde a ști că Sinodulu din Blaj convocat prin mitropolitulu Mihaliș pe ziua de 22 Noevrie, nu va lua o atitudine așa de fășe față de ordinațiunile lui Apponyi ca și congresul din Sibiu. În liceele de stat, elevii greco-catolici primesc deja instrucția religiei în limba maghiară, cu concensul tacit al autorității bisericesti.

Un comunicat al patriarhatului. Ziarul oficios al patriarhatului publică un comunicat după care marele vizir ar fi declarat patriarhatulu cu ocazia întrevederii ce au avut în cursul acestei săptămâni, că poarta recunoaște privilegiile patriarhiei în toate privințele, precum și dreptul patriarhiei și al mitropoliților de a interveni la poartă când autoritățile se vor face vinovate de abuzuri.

Prin aceasta, chestia privilegiilor, care dăduse loc la aspre polemici între presa grecească și cea turcă, își pierde astfel actualitatea.

Motoare de gaz aerian, de încălzit cu cărbuni de lemn, cocs și cărbuni buni, cel mai leștin mijloc, fără fum, miros și pericol.
Consumarea pe oră de 0.8-2 fileri și putere de un cai.
Motoare de benzină și locomobile de benzină cu cele mai favorabile condiții de plată și cu garanțacea mai mare.
Construire de moară după sistemul cel mai bun.
TIVADAR HOFFMANN
Ingiuet mehanic antreprenor de clădiri de moară, în Szeged.

Numai dacă poarta n'ar fi lăsat patriarhiei și dreptul de a continua cu înarmarea de bandă pentru omorirea aromânilor.

Alegerile parțiale în congregația Aradului. În Cinteiu, a învins la alegerile de Mercuri, candidatul nostru, d. Dimitrie Boar, cu mare majoritate de voturi.

„Năpustiri asupra Ungariei“.

Membrana ultrasenzibilă a fanatismului unguresc se agită iarăși de țipete alarmante. În primul ei de azi »Budapesti Hirlap« e zbuciumat adevărat de mania persecuțiunii, caracteristica răufăcătorilor. În fantazia sa surescitată de viziuni urâte acest ziar pare a fi descoperit un nou nor de primejdie pe firamentul aspirațiilor panungurești. După norul stârmit de hotărârea congresului dela Sibiu, se ridică acum un altul: cazul istoriografului Austriac Friedjung, care prin ideile sale trilateraliste ar atenta împotriva dreptului constituțional ungar (»B. H.« înțelege »unguresc«), împotriva unității și integrității teritoriale a statului ungar (»B. H.« înțelege și aici »unguresc«) și s'a făcut vinovat astfel și de înaltă trădare.

»B. H.« împropătează cu acest prilej toate pretenziile »năvăliri« ce s'au încercat în timpul din urmă asupra Ungariei (care nu e numai a lor), — din lăuntru și din afară: Scrierile de o judecată clară și comprehensivă ale »faimosului« *Scotus Viator*; »uneltirile meschine« ale tabărei dlui *Luenger*; compromisiul »clandestin« dintre »naționalitățile din Ungaria (»B. H.« nu zice »națiunile nemaghiare«), — în special românii — și partidul creștin social din Austria; »atentatul« congresului bisericesc național, al românilor, dela Sibiu; agitațiunile »antipatriotice«, în special ale românilor, în străinătate etc.

Pentru a strivi pe agitatorii de toată speța »B. H.« propune ca remediu: proscriserea tuturor scrierilor cu tendinți contra aspirațiilor panungurești, urmărirea autorilor și editorilor pe cale diplomatică chiar, — și — unde se poate — cu mijloacele sumare ale faimoasei justiții ungurești. Aceasta să se facă mai efectiv prin aducerea unor legi speciale, — neîndurate, căci așa pretinde cinstea, demnitatea și prestigiul Ungariei. Avem deci iarăși un specimen de cea mai josnică perfidie. Pentru a o prezenta însă în smalțul unei acuze îndreptățite, »B. H.« găsește — în toată cronică justițiară a statelor europene — cazul, analog numai la aparență, al unui tipograf englez, pe care lordul judecător al Angliei l-a pedepsit cu temniță pentru că tipărise o carte a agitatorului indian *Krisnavarma*, care trăiește refugiat la Paris. Cititorii noștri cunosc din cazul lui Dinghra, ucigașul lordului Curzon, cari sânt cauzele propagandei antiengleze în Indii. Cărturarii indieni crescuți în școlile apusului, tocmai în virtutea principiilor umanitare ce le-au absorbit în suflet în aceste școli, luptă pentru desrobirea, încă foarte depărtată a neamului lor de supt exploatarea engleză. Englezii deci, oricât de egoist și de îngust ar fi motivul apărării lor, apără

cele mai abundente surse materiale ale lor, când reprimă cure-tul revoluționar în Indii. Noi însă, în Ungaria, și tot ca noi și mințile luminate din Austria, muncim și luptăm, dimpotrivă, pentru desrobirea popoarelor din Ungaria de supt spiritul tirăniei de rasă tocmai în interesul binepriceput al prosperării țării noastre; luptăm pentru desțelenirea tuturor forțelor din țară la o muncă armonică comună; luptăm pentru o trainică întemeiere a bunăstării materiale a țării noastre; luptăm pentru consolidarea și fericirea ei; — luptăm deci chiar și pentru fericirea poporului unguresc, cece numai din pașnica lui conveșuire cu celelalte popoare, poate să răsără.

Pentru aceia ecoul luptelor noastre trezește mereu simpatii în afară de hotarale țării și cauza noastră e îmbrățișată de spiritele cele mai strălucite ale Europei. Acelaș e motivul acestor simpatii, care trezește la restimpuri, și încă în o manifestare cu mult mai sgomotoasă și mai plină de tirade, chiar simpatiile lor, ale ungușilor, pentru toate cazurile de prigonire a luptelor, curentelor și ideilor, ce sânt pornite de imboldul congresului universal.

Și cunoaște toată lumea pe compatrioții noștri. Ei sânt cari tipă mai revoltați împotriva tirăniei rusești; ei se jăluiesc de calvarul polonezilor; ei reprobă cu mai multă ardoare împilarea fraților lor de rasă, a finlandezilor; ei se fac ecoul cel mai vibrant al tuturor nedreptăților din lume; ei se aprind de mânie în fața omorării lui Ferrer; ei au cuvinte de protestare pentru sistemele de tiranie până și din cel mai depărtat colț de lume — și numai pentru prigonirile, și volnicile lor proprii nu au răspundere în suflet, nu, căci fanatismul și orgoliul lor le-a denaturat și strivit orice simț uman, sădind în loc perfidia cea mai vicleană, care a ajuns azi elementul cel mai organic al sufletului și mentalității lor, și care se oglindește viu în toate concepțiile lor de drept și dreptate, cum dovadă ni arată articolul pentru care s'au scris aceste rânduri.

Liga Balcanică.

Conferența dlui V. Arginteanu. — Necesitatea unirei tuturor popoarelor balcanice. — Primele începuturi.

București, 22 Octomvrie.

Ideea de a înființa o ligă cu scopul de a lucra pentru strângerea relațiilor între popoarele balcanice nu este nouă.

O propagandă mai vie în acest senz s'a făcut în România dela izbucnirea conflictului dintre Austria și Serbia. În adunările ținute pe acea vreme în sala Dacia, chiar d. N. Iorga accentua necesitatea unei apropieri a românilor cu vecinii lor, cu cari în trecut au trăit în termeni excelenți, cari totdeauna au recunoscut superioritatea spiritului și a culturii românești.

În sensul acestor idei și-a propus să lucreze Liga balcanică înființată acum două luni în București, în fruntea căreia se află domniul general Pilat și prințul Albert Ghica.

Activitatea Ligei balcanice nu s'a manifestat până acum așa de puternic și tocmai de aceia sânt încă foarte mulți cari cred că roadele ce le va da această ligă se pot socoti ca nule.

Cel puțin aici în România aceasta este credința generală. În Bulgaria și Serbia o confede-

rație a tuturor popoarelor mici din Balcani este așteptată cu multă însuflețire. Studenții din Belgrad și Sofia desfășoară o întinsă activitate pentru realizarea acestei idei.

În ultimul timp pare că și Liga balcanică din București s'a pus pe lucru. Membrii ei au început să țină conferințe și să agite mai cu multă energie pentru răspândirea ideilor ei.

Astă seară, 22 Octomvrie, a vorbit d. V. Arginteanu, român din Bulgaria, corespondent din București al mai multor ziare bulgare, despre importanța unei eventuale confederații balcanice.

Chestiunea orientală, a zis d. Arginteanu, nu este numai o chestiune internațională. O astfel de însemnătate și calificare chestiunea orientală poate să aibă numai pentru factorii din afară, interesați direct în chestiunea orientului apropiat, pentru popoarele, cari locuiesc Peninsula balcanică însă, baza neînțelegerilor teritoriale, sau politice, este chestiune locală, chestiune a politicii lor interne, în adevăratul înțeles al cuvântului. Și dacă factorii externi au putut angaja puterile lor cele mai bune, atât fizice, cât și intelectuale, în jurul »chestiunii orientale«, cu atâta mai mult este de datoriat țarilor balcanice să facă aceasta, când este clar, că e la mijloc soarta și existența lor.

Până acuma însă viața țarilor balcanice a interesat mai mult pe puterile din afară, decât pe ele înșile. Chestiunea balcanică însă trebuie să devie, dacă nu exclusiv, atunci cel puțin tot atât de locală balcanică cât și internațională.

Dar asta numai atunci se va realiza, când popoarele balcanice vor desfășura un interes mai viu pentru soarta lor proprie, când se vor scutura de acea înjositoare situație, care le face nesimțitoare față de tutela sau interdicția străină.

Este adevărat, că în istoria țărișoarelor mici vin momente de proteste furtunoase în contra tutelei străine, dar aceste momente sânt prea rare și chiar protestele au fost superficiale, sau neputincioase cum a fost protestul Serbiei. O confederație a tuturor este astăzi un ideal pentru micile state din Balcani.

Ultima unire a popoarelor din peninsula balcanică a fost făcută de către turci, prin cucerirea țarilor balcanice. Imperiul otoman înlătură hărțuiri, dar în acelaș timp distruse și libertatea națională a popoarelor balcanice.

Primii, cari au început a vorbi de unirea popoarelor balcanice au fost revoluționarii greci. Primul apostol al acestei idei a fost poietul grec *Kigas Fereos* — de origine român macedonean. Acest martir al libertății, însuflețit de ideile revoluției franceze, și scârbit de tirania sultanilor, chema prin cântecile sale la revoluție numai popoarele creștine, dar chiar și pe turci, îndemnându-i a scutura lanțurile sultanilor și a se înțelege să trăiască cu popoarele creștine ca frații, liberi și uniți.

Aceleași idei le întâlnim și în mișcările revoluționare ale celorlalte popoare balcanice. Astfel a fost poietul bulgar *Botev*, omorât la 1876 la Vrața și macedoneanul Sandansky, șeful actual al organizației revoluționare din Macedonia.

După tratatul dela Berlin ideea a fost aproape părăsită, abia pe la 1887 *Tricupis*, ministrul grec, făcu unele propuneri ministrului bulgar, *Stambulov*, spre a lucra împreună pentru confederație. Ideea însă a căzut din cauza bulgarilor.

Astăzi se lucrează cu mult zel pentru această confederație la Londra, unde s'a format cunoscuta ligă balcanică.

Scopul acestei ligi este de a urmări realizarea unei confederații a popoarelor din răsăritul Europei și Asia-Mică.

În România s'a format acum abia liga balcanică, al cărei scop este: »De a strânge relațiile de frăție între toate popoarele balcanice, fără deosebire de religie și pentru susținerea școlilor, cari au autorizație dela guvernele lor respective.

Dacă astăzi, în capitala României, delegații guvernului bulgar tratează cu cei ai guvernului român pentru construirea unui pod peste Dunăre, dacă mii de cetățeni ai Serbiei au strigat la primirea făcută suveranului Bulgariei: »Trăiască confederația balcanică«, toate acestea dovedesc

Institut de spălat și curățire a lui

NAGY KÁROLY

în Cluj-Kolozsvár, Malom utca 4.

Primește pentru spălat și curățit tot felul de albituri bărbătești și femeiești, dantele, perdele etc. Se fac albe ca zăpada și lucii ca oglinda. Comandele din provincă se execută prompt, și cu deosebită îngrijire la pachetare, se expediază franco. Se asigură manipularea conștiincioasă, executare grabnică și punctuală.

că înfrățirea popoarelor balcanice nu mai este un ideal îndepărtat, ci o reflexie justă a unei necesități sociale, care trebuie satisfăcută cât mai curând.

După interesanta cuvântare a dlui Arginteanu a răspuns prințul Albert Ghica, relevând în aceiași termini importanța *Ligei balcanice*. Printre alți asistenți, au asistat la conferință, ministrul Bulgariei la București, precum și membrii comisiei bulgare pentru construirea podului de peste Dunăre.

Viitoarea conferință se va ține Duminecă.

Coresp.

Un an după anexiunea Bosniei.

Ideile viitorului împărat.

Cunoscutul ziarist italian Vico Mantegazza, care scrie în *Corriere della Sera* articole de politică externă bazate pe o profundă cunoaștere a situației politice din lumea întreagă, pe care a studiat-o numai la fața locului, publică în ultimul număr al zisului ziar un interesant articol cu titlul de mai sus.

După ce arată care este situația actuală în Bosnia, Mantegazza discută posibilitățile rezolvirii chestiei sud-slave și arată importanța faptului că pe viitor Herzegovina va forma împreună cu Dalmația un teritoriu vamal aparte, coprinzând corpul al 16-lea de armată.

Mantegazza a stat mult de vorbă cu ajutorul de primar al Saraievului, Mandici, șeful partidului croat și omul de încredere al arhiducelui Francisc Ferdinand.

Se știe că în Croația în ultimul timp s'a început o politică de împăcare între croați și sârbi și am arătat că și situația lui Rauch e zdruncinată, din cauză că nu vrea să părăsească politica antisârbească.

Se pare că în această privință s'au ivit neînțelegeri și între Mandici și episcopul Stadler. Ultimul nici nu vrea să știe de o politică conciliantă față de sârbi, pe cari îi consideră ca eretici, fiind greco-orientali. Mandici însă, probabil în intențiile cercurilor înalte, a început o politică de apropiere de sârbi și a scos și un ziar spre acest scop. Astfel Mandici se va pune în fruntea unui partid liberal, părăsind politica clericală a episcopului Stadler.

Acestea reesă din declarațiile făcute de Mandici lui Mantegazza. Interesant e faptul cum ar privi arhiducele moștenitor mișcarea liberală a lui Mandici; Mantegazza a întrebat aceasta pe Mandici, care a răspuns în mod franc:

— Arhiducele s'a convins că ar fi o greșală să se continue politica clericală care ar împiedeca unirea necesară pentru liniștea, dezvoltarea și progresul acestor regiuni.

Scopul acestei politici este ca toată lumea să fie de acord cu incorporarea Bosniei la Austria, ori la Croația. E natural că arhiducele să aibă ast-fel de idei pentru că nu se știe unde va ajunge conflictele cu Ungaria. Dacă se va ajunge la o despărțire, e bine ca Ungaria să fie micșurată, pentru ca să n'aibă în sinul ei decât pe maghiari (din

cari peste un milion evrei maghiarizați) și pe români, cari gravitează spre București. Atunci ungurii și-ar da seama că sânt prea slabi, pentru a face o politică antiaustriacă. Acestea sânt declarațiile cari în parte au fost făcute de către d. Mandici în mod direct, parte au fost numai citite de către d. Mantegazza printre rânduri.

Scrisoare din Roma.

Miracolele dela Lourdes și mișcarea din Italia. — Dirigibilul italian și prima lui victimă.

— Dela corespondentul nostru special. —

Roma, 1 Noembrie 1909.

De mai multă vreme, în toată Italia s'o început o campanie contra miracolelor ce se săvârșesc la Lourdes.

Dar să improspătăm puțin în memoria cititorilor noștri ce sânt aceste miracole.

În sudul Franței, în Pirinei, este o localitate, un mic sat, Lourdes. În ziua de 11 Februarie 1858, o fetiță, Bernadetta, ducându-și caprele la pășune, a avut o apariție: Maica Domnului i-s'a arătat pe o stâncă. Fetița a înghenunchiat, s'a rugat și s'a întors acasă, fără să spuie nimăruimic.

După câteva zile, Maica Domnului i-s'a arătat iarăși, și în același loc. Atunci fetița a spus acasă și a adus o lumânare, pe care a aprins-o în locul unde a văzut apariția.

Acesta este începutul celebrității localității Lourdes.

De-atunci, fama aceasta a crescut mereu, cu atât mai mult cu cât s'a văzut că mulți bolnavi, cari se duceau la Lourdes, se întorceau completamente tămăduiți de boalele lor.

Din an în an, bolnavii se grămădeau mai mult, biserici se construiau; apa — care curge pe lângă statuia Fecioarei, ridicată în locul unde a văzut-o Bernadetta — iera tot mai mult cercetată de suferinzi; și fama miracolelor dela Lourdes a pătruns în toată lumea.

Contra acestor miracole, o parte din lumea italiană s'a revoltat, anume, socialiștii, oamenii de știință, atei, anticlericali, și aceștia din urmă, au dus și duc de multă vreme prin jurnalul lor *Asino*, o puternică luptă contra miracolelor, ba ceva mai mult, le numesc «șarlatanii poești».

Negreșit că cu timpul, această campanie, a început să câștige proseli și pe măsură ce ideile anticlericale și antireligioase pătrund în popor, pe atât se resimte credința și indirect se resimt stăpânii și îngrijitorii dela Lourdes.

Cum Papa și tot Vaticanul sânt partizani aprinși ai lui Lourdes, toată mișcarea ce se făcea în Italia i-a fost comunicată și atunci, ca un contrabalans la campania anticlericalilor, Vaticanul a ordonat ținerea de conferințe în toate orașele Italiei, în cari să se explice și să se lămurească lumea, miracolele dela Lourdes.

Un om foarte înțelept, un orator bun, un om de știință, capușunul Agostino Gemelli, doctor în medicină și profesor agregat la Facultate, catedra de Istologie, a fost însărcinat de Vatican să ție aceste conferințe.

A umblat părintele Gemelli prin multe orașe, acum a ajuns la Roma și ieri, Duminecă, a ținut în biserica Sacro cuore di Gesù, conferința sa.

Naturalmente că rareori se poate asculta o conferință ca aceasta, și lumea care a năvălit la biserică, cu greu se putea ține în frâu de carabinieri și gardiști romani.

Și conferința? Spui drept, nu a putut și nu a isbutit *padre Gemelli* să aducă nici un argument științific, în susținerea miracolelor dela Lourdes.

Dar a fost foarte frumos de văzut, biserica cea mare, luminată cu mii de lămpi electrice, plină de lume de tot felul, iar pe pupitrul de predică, în picioare, în rassa lui cam roșie, încins

cu o sfoară, cu capul și picioarele goale, doctorul în medicină, fratele Agostino Gemelli, vorbind.

Dar la ordinea zilei acum este dirigibilul militar italian, care a făcut un lung voiaj de 560 de kilometri, zburând dela Braciano, unde își are *hangar-ul*, până la Neapol și înapoi.

Balonul acesta, de o capacitate de 3500 de metri cubi, este unul dintre cele mai perfecționate.

Într'adevăr, zboară cu o viteză de 45 chil. pe oră și a fost în stare să îndeplinească această lungă călătorie, fără să aibă nevoie nici de benzină, nici de gaz, nici de aruncare de lest.

Totuși la întoarcerea sa spre Braciano, o îngrozitoare nenorocire a pătat cu sânge calea frumoasă și splendidă a aironavigației.

La întoarcere, când balonul a ajuns d'asupra Romei, fiind noaptea, pe la orele 10 și o ceață deasă ce se ridică din Tibru împiedeca să se vadă drumul, balonul s'a oprit și s'a scoborit în Piazza d'Armi, platoul militar de lângă Roma.

Lumea, care prinsese de veste de sosirea balonului, a dat fuga în Piazza d'Armi curioasă să vadă de aproape aeronava.

Și nu numai că s'a grămădit în vasta piață, dar se înghesuia împrejurul colosalului dirigibil.

Noapte, ceață, elicele cari se învârtesc repede, ierau un pericol pentru ceice se apropiiau, și atunci locotenentul Rovetti, voind să ție ordinea și să depărteze pe curioși, s'a apropiat prea mult de balon, ceața l-a oprit să vadă pericolul și elicele stângei, în mișcarea sa vertiginosă, l-a lovit în cap.

A fost un fulger. Partea superioasă a capului, i-a fost retezată ca cu briciu; pe corpul mort care a căzut fără să dea nici un strigăt, a rămas numai falca de jos și o jumătate de ureche peste cari bucățele de creier se vedeau ici și colo.

A fost un strigăt de durere în Roma cu un erou în toată Italia. Tînăr, viguros, inginer, locotenentul Rovetti era speranța familiei sale și chiar a superiorilor săi. O soartă vitregă i-a rupt firul vieții.

Ministrul de război, primul ministru, chiar Regele în persoană s'au dus de au vizitat corpul ofițerului mort, depunând coroane.

Ah! este un lucru predestinat: progresul are nevoie de victime, civilizația merge înainte nepăsându-i de viețile ce se sting în cale, și locotenentul Rovetti este prima victimă a dirigiabilelor italiene.

Corespondent.

Advocații români.

Chiar în numărul de ieri ni-am ocupat cu cazul scandalos al unei biserici românești din Bănat care și-a încredințat afacerile procesuale unui avocat străin. Azi ni-se comunică alte două cazuri, despre o bancă românească și iar o biserică românească (din tractul Panciovei), cari și-au dat procesele pe mâna unor advocați jidani. Amândouă cazurile se osândesc singur prin ele însuși, și ni-se pare că nu merită considerația, pe care li-o acordă d. Alex. Tînțariu, care comunicându-ni-le, ne roagă să nu le publicăm deocamdată cu numele. Iată cazurile:

Advocatul unei bănci românești din comitatul Timișului, — deci bancă înființată numai cu bani românești, bancă în a cărei direcțiune toți membri sânt români, în sfârșit bancă al cărei director executiv a fost un preot român, — zic avocatul acestei bănci, anul trecut, a fost un jidan!

Cum se explică acest fapt atât de rușinos și revoltător, când în localitate sânt și advocați români?

Cazul următor rivalizează în rușine și revoltă, cu cazul precedent.

Comitetul parochial — stă cu totul supt influința preotului — al bisericii ortodoxe române din G. (tractul P.) a încredințat pe un avocat jidan din P. cu încasarea pe cale procesuală și

MOBILE

Fabricate din material sănătos și solid, în ori-ce timp se pot procura la firma
FRITZ W. ELGES, fabrica de mobile, atelier de tapetărie și decoratură
 SIBIU — NAGYSZEBEN, — Fabrica: Salzgasse 37. — Filiala: Heltauergasse 25.
 Cel mai mare și mai bogat local de cumpărături!

execuțională a unei pretențiuni cambiale față de membră a respectivei parohii!!!
Biserica ortodoxă română, reprezentată, înaintea tribunalului, de un avocat jidan!!!
Orice comentariu e superflu; observ numai, că orașul P. sânt și doi avocați români.
In contra astorfel de inconștienți trebuie să se lupte cu toate mijloacele, ei trebuie aduși la conștiință de sine.

Din România.

Studentii și chestia dr. Racovski. În conștiința ținută la »Uniunea studenților români« s'a hotărât, între altele și ținerea unei mari intruzi publice studențești în Capitală, pentru ziua de 25 cor., în chestia dr. Racovski.

Aviațiunea la noi. Principele George V. Bibescu, prezident al clubului automobil, a început ieri experiențele cu biplanul Voisin ce l-a sosit decurând din Paris.

Incercările s'au făcut pe platoul Cotroceni. Biplanul s'a urcat la un metru deasupra solului, parcurgând astfel vre-o 30 metri.

In urmă experiențele au fost întrerupte din pricina dislocării unui tub ce nu era bine prins.

Teatrale. Luni 26 Octomvrie 1909 se va juca pentru prima oară la teatrul Național pentru debutul dnei A. Macri, eleva dnei Thénard din Paris, »Corbi« piesă în 4 acte de Henry Becque trad. de d. M. Sadoveanu.

Rolurile principale sânt jucate de dnii: I. Livescu, P. Sturdza, G. Achile, C. Dușulescu și A. Mihăilescu și dnele Romanescu-Sturdza, Ciucurescu și Macri.

Comunicatul Sinodului. Iată textul oficial al comunicatului dat de Sf. Sinod asupra conflictului provocat de P. S. S. Episcopul Romanului:

Cu privire la incidentul provocat de P. S. Episcop al Romanului în ședința Sf. Sinod dela 12 Octomvrie a. c., se aduce la cunoștința pioșilor creștini ortodoksi că Sf. Sinod față de acest regretabil incident, a considerat ieșirea P. S. Episcop al Romanului nepotrivită față de sfințenia locului Sf. Sinod, unde a citit memoriul său și unde nu se discută legile statului, ci numai afaceri curate bisericești. P. S. Episcop al Romanului ar fi fost consecvent dacă continua să facă opoziție legii sinodale pe căi legale și tot în Corpurile legiuitoare, cari au menirea de a legifera. De aceea Sf. Sinod a și trecut cu unanimitatea voturilor la ordinea zilei asupra acestui incident.

Iar cât privește anatema pronunțată de P. S. Sa prin același memoriu asupra legii sinodale și a celor ce au votat-o și vor adera la ea, Sf. Sinod a socotit-o ca neavenită și fără nici un efect; căci un episcop nu poate pronunța anatema decât în eparhia sa, iar nu în contra unul întreg Sinod, în frunte cu președintele său, I. P. S. Mitropolit Primat Athanasie care a invocat asupra Episcopului de Roman harul Sfântului Duh când l-a sfințit Archiereu în mitropolia din București, împreună cu răposatul întru fericire Mitropolitul Iosif Oheorghian și cu P. S. Episcop al Argeșului; căci în tălcuirea dela canon 3 Apostolic se citește: »Dacă Soborul nu pune în lucrare caterisirea preoților, ori afurisirea, ori anatemizarea de fapt«, prin urmare anatema pronunțată de P. S. Episcop Oherasim al Romanului nu leagă pe nimeni, întrucât Biserica Autocefală română și ortodoxia ei culminează în totalitatea membrilor Sf. Sinod, iar nu în părerea exagerată a unui singuratic episcop al ei.

Drept care, pentru liniștea sufletească a pioșilor creștini ortodoksi din păzitul de Dumnezeu Regat al României, Sf. Sinod, potrivit hotărârilor luate cu unanimitatea voturilor, față de acest regretabil incident, a decis, în ședința din 21 Octomvrie a. c., a se da de cătră biroul său acest comunicat, care se va publica în »Monitorul Oficial«, spre cunoștința generală.

Situația în Austria.

— Dela corespondentul nostru. —

Viena, 5 Noembrie 1909.

În situația politică din Austria a intervenit un fapt nou. Ministrul președinte Bienerth declarase că dacă uniunea slavă dă garanții că va face posibile lucrările parlamentului renunțând la obstrucție, el e gata să-și dea demisia.

Uniunea slavă a ținut ieri o consfătuire asupra acestei declarații, după care a publicat un comunicat în care spunea că ea nu ține la căderea lui Bienerth, ci la o schimbare a sistemului în așa senz ca toate națiunile să fie egal îndreptățite.

Acest comunicat este comentat foarte mult în cercurile politice, dar în deosebite feluri. Astfel când Neues Wiener Tagblatt, Reichspost și altele văd în el o ameliorare a situației, de oare-ce uniunea slavă declară că e gata să trateze și cu Bienerth, dacă se schimbă sistemul, pe când până acuma nu admitea nici un fel de tratative, alte ziare ca Deutsches Volksblatt, Neue Freie Presse și altele susțin că situația s'a înrăutățit, de oare-ce cererea slavilor nu se poate admite.

Președintele clubului polon Glombinski conduce tratativele între uniunea slavă și guvern. *Neue Freie Presse* de azi căută să bage intrigi între poloni și uniunea slavă, dar probabil nu va reuși.

Președintele camerei Pattai a declarat azi unui redactor al ziarului *Zeit* că el este optimist; din toate părțile se arată o mare tendință spre a ajunge la o înțelegere. Faptul că comisiunile speciale continuă lucrările va fi panacelul care va aduce aplanarea întregii situații parlamentare.

E probabil că peste câteva zile se va putea vedea cum se vor desfășura lucrările.

Procesul Doamnei Steinheil.

Ziua a treia.

Probe despre vinovăția acuzatei.

Ședința de ieri, 5 Nov. a fost pentru doamna Steinheil una dintre cele mai enervante. — Dama aceasta, înaintea căreia viața nu mai avea nici un secret, care și-a ridicat capul cu îngâmfare în fața ori cărul păcat, pe care știa să-l acopere cu o discreție de detectiv, femeia aceasta, pentru care greul vieții, năcazurile și durerile zilelor noastre au existat numai supt forma unor plăceri senzuale neizbutite, a ajuns astăzi o jucărie în brațele sorții, pe care a sfidat-o cu o mândrie neînțeleasă din cea mai fragedă copilărie.

Astăzi deabia, femeia aceasta extravagantă a ajuns să-și dea seamă, că libertatea ori cât de simplă, trăită în împrejurările cele mai indulgente este totuși cea mai prețioasă comoară.

Sforțările ei desnădăjduite, pentru a scăpa din ghiarele unei detenții perpetue, sau cine știe, din ghiarele înfricoșate ale călăului chiar, sânt cea mai eclatantă dovadă că aceasta femeie răsfiată de toată lumea abia acum a înțeles și partea cealaltă a vieții, partea cea rea, cu toate ticăloșiile ei.

În ședința din ziua a treia s'a luat depoziția prietenului acuzatei, un mare moșier, d. Borderel, cu care doamna Steinheil a avut cele mai intime legături.

Depoziția lui a fost publicată înainte cu câteva zile de toate ziarele mari din Paris.

Declarațiile lui sânt caracteristice prin felul în care caută să scape pe acuzată de înfricoșata învinuire, ce l-se aduce.

Nu crede, că acuzata să fie vinovată, pentru că nu avea nici un motiv să-și omoare bărbatul, pentru că oricât de ușuratic ar fi fost felul ei de viață, pictorul Steinheil nu i-a făcut niciodată vre-o observație, ci l-a dat cea mai deplină libertate.

Legăturile lui cu dna Steinheil sânt pur și simplu erotice; nici un înțeles de altă natură, bunăoară propuneri de căsătorie — n'a existat între dînșii, mai ales, că el avea cunoștința de toate relațiile ei amoroase. Știa, că acuzata a trăit în termenii cei mai intimi cu fostul președinte al republicii Felix Faure, până la moartea acestuia. De asemenea nu era străin nici de alte aventuri de dragoste ale acuzatei, fapt care în mod normal ar fi trebuit să nimicească orice intenții serioase, față de amanta lui. Mai erau în cale de-o parte copiii lui Borderel, de alta fata dnei Steinheil, care iar fi împiedecat în intențiile lor.

La începutul ședinței de ieri povestește cazul vagabondului din ziua precedentă, care în admirația paslonată, ce o avea pentru dna Steinheil a simulat pe complicele ucigașului, crezând, că o va putea scăpa.

Pe urmă se trece la chestia bijuteriilor.

Să știe, că cu ocazia instrucției dna Steinheil a declarat, că în noaptea crimei s'au furat bani și bijuterii în sumă de 25 de mii de franci, plus 5000 de franci în bilete de bancă.

S'a constatat, că bijuteriile de care vorbia acuzata au fost ascunse și în urmă date să le preșchimbe.

Președintele face următoarea observație referitoare la acest fapt.

— După declarația experților în momentul crimei nu puteau fi mai mulți bani în casă decât 25 mii de franci.

— Die, eu n'am omorât nici pe bărbatu-meu, nici pe mama.

— De câte ori îți pun o întrebare precisă îmi răspunzi, că n'al omorât.

— Cum dle Președinte, răspunde enervată dna Steinheil, D-ta nu vrei să mă apăr, D-ta nu vrei să-mi dovedesc nevinovăția? Ce ai face D-ta, dacă te-ar învinui cineva, că ți-ai ucis soția și mama.

Dacă mă opun, mă opun justiției iar nu față de D-ta!

Interogatorul a ajuns apoi la afacerea bijuteriilor, singura dovadă probabilă despre vinovăția acuzatei. Cu ocazia instrucției dna Steinheil a spus, că l-s'a furat o mulțime de bijuterii.

Mai târziu toate aceste bijuterii s'au găsit și deci minciuna era evidentă. Ca să scape din aceasta încurcătură acuzata s'a folosit de o lovitură de teatru, care mai târziu vom vedea dacă-i poate folosi la ceva.

Ea a spus, că o parte din bijuteriile ce le avea le căpătase cadou dela amantii săi lucrui, ce voia în orice chip să-l ascundă în fața fiicei sale, a cărei cinste ținea să nu o influențeze.

Cazul cu servitorul Couillard, căruia dna Steinheil îl băgase o peatră scumpă în buzunar și pe urmă l'a învinovățit cu omorul, acuzata îl explică, că dânsa își pierduse mințile atunci, când acuza s'a îndreptat împotriva ei și voia să se scape în felul acesta.

— Destul de trist — îl observă președintele, — că cu astfel de manopere cauți să bagi în năcaz un nevinovat.

— Repet, că nu eram în toate mințile, și pe urmă dacă am procedat în felul acesta nevinovăția lui a trebuit totuși să iasă la iveală.

Ședința se continuă cu ascultarea altor martori. În numărul viitor probabil vom arăta și verdictul juraților precum și ședința în acest senzațional proces, care se apropie de sfârșit.

Dacă a-ți încercat toate!

dar tot nu s'au trecut durerile reumatice cerești o sticlă de

SPIRIT DE GHIAȚĂ

care face să înceteze imediat orice durere de cap, de dinți, migrene, dureri în oase și în spate, se folosește cu rezultat bun. În contra GUTURAIULUI singurul remediu.

Prețul unei sticle 60 fliteri, o sticlă mare 1 cor. 20 fl., 3 sticle mari sau 6 sticle mici se trimit porto franco.

Cantități mai mici nu se trimit prin postă.

Se găsește și se poate comanda

Szémann Agoston,

farmacist,

Hatvan, Főter. nr. 126.

Se expediază zilnic în toate părțile țării

In jurul desbinării kossuthiste.

Criza.

Arad, 6 Noembrie.

Desbinarea ce s'a provocat alaltăieri în sânul partidului kossuthist e și azi centrul preocupărilor în cercurile politice. Aderenții lui Justh sânt înverșunați mai cu seamă împotriva elementelor 67-iste, cari — zic ei — au fost primite în partid numai din considerații de tactică, pe vremea așa zisei rezistențe naționale, pentru a arăta Vienei că în momente supreme partidele ungurești lapadă certele și dușmăniile de ordin secundar și se unesc cu toate într-o tabără invincibilă. Aceste elemente sânt acuma slăbiciunile partidului, și ele prin uneltiri continue vor să spargă unitatea de partid.

Aderenții băncii promet deci lui Justh tot concursul lor pentru a elimina din partid pe aceste elemente primejdioase, cari par a fi reușit să atragă pe partea lor și pe Kossuth. Ei vor să purifice partidul de elementele eterogene, chiar cu prețul ca proporțiile lui să se reducă la jumătate.

Ziua de mâne deci va putea să fie în multe privinți hotărâtoare. Mâne se va lămuri dacă partidul kossuthist va putea să rămâie și mai departe în cadrele lui prea largi de până acuma, ori se va desface în două părți, la toată întâmplarea, mult mai puțin ponderoase în cumpăna crizei.

Wekerle însuși și-a amânat plecarea la Viena până Luni dimineață, în nădejde că săvârșindu-se ruptura în partidul kossuthist va putea să netezească mai ușor calea pentru un regim andrássyst, — de care Dumnezeu să păzească de altfel țara asta nefericită.

După toate semnele partea covârșitoare a partidului îl va însoți pe Kossuth la banchetul din cazinul din Budapesta și Justh n'o să aibă în jurul său decât vre-o 60 de aderenți, în cazul cel mai bun chiar.

Un fiaso al lui Justh însă, poate să pricinuiască grave urmări. Justh întăritat de lovitură ce i-s'a aplicat costis va convoca probabil camera și soluțiunea s'ar stabili astfel iarăși pentru timp nedeterminat.

Wekerle la Viena.

Budapesta, 6 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Wekerle va pleca Luni la Viena ca să raporteze împăratului asupra rezultatului ce s'a obținut în cursul negocierilor cu partidele politice și șeful politic.

În cercurile politice se așteaptă cu mult interes cele două evenimente ce s'au anunțat pe mâne: banchetul dela »Országos Kaszinó« și darea de seamă dela Macău. Se zvonește că Wekerle și-a amânat călătoria din motivul că așteaptă să vadă care va fi rezultatul desbinării dintre kossuthiști.

Kossuth și banca autonomă.

Budapesta, 6 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Mai mulți deputați, dintre cei cari semnaseră azi primăvară lista contelui Arved Teleky (lista celor cari s'au angajat pentru banca autonomă) au cercetat azi pe Kossuth, și l-au rugat să le desfășure punctul său de vedere în chestiunea băncii. Kossuth a declarat că întreaga lui activitate țintește independența economică a Ungariei și că în consecință e din suflet aderentul băncii autonome. Ar fi însă primejdios — crede Kossuth — să pro-

vocăm o criză constituțională numai ca să nu renunțăm la un termen fix pentru înființarea băncii. Părerea lui e deci că în chestiunea băncii hotărâtoare sânt circumstanțele politice, cari trebuie judecate după însemnătatea lor adevărată.

Grupul Justh.

Budapesta, 6 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Azi dimineață a avut loc o nouă consfătuire a aderenților băncii în biroul prezidial dela parlament. S'a vorbit despre invitațiunile ce s'au trimis pentru banchetul dat în cinstea lui Kossuth, cari s'au trimis și partizanilor lui Justh, cu scopul vădit de a aduce în colisiune cu datorința ce au aceștia față de Kossuth șeful partidului. După lungi discuții s'a luat hotărârea ca aderenții băncii să dea un răspuns, în care să-și exprime părerea de rău că fiind angajați pentru darea de seamă a lui Justh la Macău, nu pot lua parte și la banchet.

Aderenții au mai constatat cu multă satisfacțiune, că — conform informațiilor pe cari le dețin din izvoare competente — guvernul actual nu va putea să obțină concesii dela coroană, — oricare ar fi proiectul de soluțiune ce va prezenta.

Astfel aderenții băncii au hotărât să convoace camera cel mult până în 15 Noembrie.

Convocarea camerii.

Budapesta, 6 Noembrie.

(Dela corespondentul nostru). Vice-președintele camerei, contele Batthyány, și deputatul Ludovic Holló, sânt însărcinați, din partea grupului Justh, să ceară învoirea lui Kossuth pentru convocarea de urgență a unei conferințe de partid și pentru convocarea cât mai grabnică a camerei. Pentru cazul dacă Kossuth nu și-ar da învoirea, aderenții băncii vor lua mâne, la Macău, o hotărâre în chestiune — și fără aprobarea lui.

Din străinătate.

Situația în Grecia.

Situația în Grecia se agravează mereu cu toate declarațiile satisfăcătoare, făcute în cameră de prim ministrul Mavromichalis, când și-a exprimat bucuria pentru energia depusă de trupe în lucrarea de suprimare a răscloalelor. Nemulțumirea poporului crește în măsură cu arestare răsculaților, cari sunt bine priviți de populațiune. Nu eră greu ca să suprimi, cu puterea armată a unei țări întregi, o revoltă inscenată de Tybaldos și câțiva tovarăși ai săi, cari îi poți număra pe degete; e mai greu însă să poți restabili liniștea deplină și să vâri țeara de nou în ogașa obicinuită. Căci liniștea de-acum e numai aparentă și nici cel mai deprins cunoșcător n'ar putea defini situația actuală din Grecia. Insași domnia regelui e cea mai perfectă satiră din guvernarea unui rege, căci atât el cât și guvernul atârnă de Teotokis și puterea partizanilor lui. E adevărat, camera s'a deschis și lucrează proiecte de lege menite să reformeze țeara și s'o așeze în rândul statelor moderne, dar toate acestea nu sunt de ajuns pentru liniștirea spiritelor și se așteaptă în fiecare zi noi turburări.

Liga militară care se constituise anume ca să scoată țara din halul în care se află n'a făcut nimic cu toate tendințele ei de imita lucrările ligei turcești. Intreg răul zace în lipsa de disciplină a armatei, fapt care probază și recente turburări dela marină care e numai o instituție de mântuială, cu decor al statului, cu toate că liga ar fi fost cea dintâi chemată să saneze acest rău. Lumea încă și-a pierdut însuflețirea pentru ea și pentru activitatea ei de reforme, promișă la început.

Aceasta instituție militară deja dintru început și-a desvăluit intențiile, trântind guvern și acaparând pe altul în puterea sa. Faptele temerare ale ligei însă au provocat nemulțumiri chiar în sânul ei; având în vedere prestigiul său compromis — mai ales prin revolta lui Tybaldos, de care lapadă că ar fi avut vre-o comunitate cu el, — nu peste mult se va dizolva. În timpul urmă a început să se ia la harță chiar cu regele, iar prin ținuta ei dubioasă continuă să turbure pacea internă, nu e de mirare deci că, producând chiar contrariu dela ce se așteaptă dela ea, nemulțumirea populației crește mereu.

Lupta dintre rege și liga militară. Situația din Atena prezintă serioase îngrijorări, lupta izbucnit pe față între ligă și rege, care a declarat că restabilirea relațiilor normale ale țării e imposibilă, dacă liga după închiderea camerei nu se va dizolva. Deoarece însă liga a declarat că are gând să se disolve, până acum nu s'a găsit nici un mijloc să scape din încurcătura.

Palatul regelui e păzit din toate părțile de armată; liga a invitat oficial pe ducele de Abruzz să primească tronul, regele însă nu voiește să știe de o abdicare de bună voie.

Interogatorul lui Tybaldos. Toate declarațiile lui Tybaldos se țin în secret, totuși se știe că el ar fi spus înaintea juriilor că, nu s'ar fi culcat dacă liga nu l-ar fi silit, refuzând cererile ofițerilor dela marină. Responsabilitatea pentru cele întâmplate la Salonic a aruncat o asupra cadrei care ea a deschis întâi focul.

Extraordinara dezvoltare și reorganizare a armatei Japoneze. »Nowoje Wremja« ocupă într'un articol de armata japoneză, zăcănd între altele că dela încheierea păcii dela Portsmouth Japonia a făcut tot posibilul spre a și întări și reorganiza armata.

După încheierea păcii cu Rusia, armata japoneză a sporit foarte mult. În Manchuria se zăcă acum 20 divizii, în loc de 13, precum erau înainte.

După noul plan de mobilizare, Japonia poate să mobilizeze în scurt timp 3 milioane de soldați bine instruiți. S'au adus multe îmbunătățiri în privința întreținerii armatei, în serviciul sa militar și în organizarea poliției militare. Artileria a fost prevăzută cu noi tunuri cu tragere rapidă. S'a construit un arsenal, în care se pot depozita 500 de tunuri.

Cavaleria a fost înmulțită și s'au creat numeroase detașamente speciale pentru serviciul de recunoaștere. Afară de aceasta s'au înființat corpuri de ingineri, de cși ferate și aviațiune.

Toate acestea probază că Japonia vrea să se prezinte cu o armată bine disciplinată, care dispune de cele mai perfecte mijloace tehnice.

Din Bucovina.

Adunare generală. »Societatea pentru cultura și literatura română în Bucovina« este convocată în adunare generală ordinară pe Duminică 14 Noembrie 1909 st. n. în localitățile proprii din Cernăuți.

Dudás Sándor

colecție în
Kolozsvár, strada Unio Nr. 12.

Pregătește tot felul de articoli aparținători acestei brange, în preț favorabil precum: Bițușe de călătorie, tocuri pentru picioare, lânării, cojoace pentru bărbați și femei, după modele franceze și engleze, colliere, manșane, etc. Mare depozit de covoac de lână. Cumpăr tot soiul de blănării de vânat.

Preliminarul fondurilor nășăudene.

Proiectul de preliminar al fondurilor nășăudene, prezentat adunării generale, convocate pe 3 Nov. conține următoarele cifre:

I. Fondul școlar.

A. Venite:

1. După realitățile din Nășăud	C.	5497-30
2. „ „ „ Dombhát	„	1008-80
3. „ „ „ D.-prund	„	400—
4. „ „ „ Entradam	„	2050-80
5. „ „ „ Capan	„	—
6. „ „ „ Cian	„	9400—
7. Spese de administrare dela fondurile de stipendii	„	8325—
8. Interese după capital	„	69478—
9. Ajutori dela păduri	„	6000—
10. Tangenta de penziune	„	333—
11. Didactru	„	4000—
12. Venite neprevăzute	„	800—
Suma	C.	93873—

B. Spese:

1. Administrația	C.	11220—
2. Gimnaziul	„	46392—
3. Școala elem. din Sășăud	„	10576-66
4. Penziuni	„	12400-12
5. Asigurări	„	690-78
6. Dări	„	2194-03
7. Intreținerea clădirilor	„	5000—
8. Spese procesuale	„	600—
9. Spese neprevăzute	„	4800—
Suma	C.	93873—

II. Fondul de stipendii.

A. Venite:

1. După realitățile din Cîrlibaba și Dosu Stînișorii	C.	78564-07
2. Coșna	„	5854-12
3. Cristur	„	5180—
4. Interese după capitale	„	20147—
5. Venite neprevăzute	„	650—
Suma	C.	110394—

B. Spese:

1. Spese silvanale	C.	2896-77
2. Spese de administrație	„	7098—
3. Dări	„	2500—
4. Asigurări	„	72-26
5. Tangenta p. convict.	„	1200—
6. Stipendii și ajutoare	„	24170-64
7. Tangenta de penziune	„	333—
8. Intreținerea clădirilor	„	3000—
9. Spese procesuale	„	600—
10. Comisiuni oficiale	„	1600—
11. Interese p. curialiști	„	26—
12. Spese neprevăzute	„	1600—
Suma	C.	45096-67

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 6 Noevre n 1909.

Dăruiri pentru fondul de zidire al școlii de fete din Arad.

La reuniunea femeilor române din Arad au mai încurs pentru fondul de zidire al școlii de fete, următoarele dăruiri:

Filaret Musta, arhimanșrit Cor.	100.—
Dr. Zosim Chirtop	100.—
Vasile Pop (Topa de sus)	100.—
Andrieu Ghidiu	25.—
Greo. Pletosu	20.—
Titu V. Gheaja	10.—

— Seratele coloniei din Viena: Corespondentul nostru scrie: Joi seara s'au reinceput la Viena seratele coloniei române din localitate.

Prima serată a avut un succes desăvârșit. Au luat parte numeroase familii românești din Viena și mulți români în trecere prin acest oraș. Localul de adunare al coloniei este tot cafe-neaua Arkaden din Universitäts Strasse.

— Retragerea dlui Titu Maiorescu.

D. Titu Maiorescu, eruditul profesor de filosofie la facultatea de litere din București, și-a prezentat de curând dimisia dela această catedră, pentru a-și regula drepturile la pensie după 37 de ani de profesorat.

Ministrul a acceptat această dimisie. D. Maiorescu va pleca dela universitate regretat de toți colegii săi, dar mai ales de tine-

rimea studioasă, care făcea în jurul acestui savant cea mai înaltă școală filosofică.

Generațiile care s'au adăpat la cultura acestui erudit al filosofiei românești formează astăzi cea mai solidă bază a învățământului secundar din întreaga țară.

— Din cauza sfintei sărbători de Luni, Mucenicul Dimitrie, proximal număr al ziarului nostru va apare numai Marți la orele obișnuite.

— Combinațiuni între curtea sârbească și rusă. În cercurile ce stau în preajma casei domnițoare din Belgrad se vorbește că prințesa Elena va fi luată în căsătorie de un mare duce rus. Această căsătorie ar fi o combinație a Țarului Nicolaie al doilea, prin care vrea să și arate simpatia față de casa domnițoare a Serbiei. Prințesa Elena e fiica cea mai mare a regelui Petru, din căsătoria sa cu fata principelui de muntene-gru. După toate probabilitățile călătoria ministrului Pasici la Petersburg e în legătură cu această călătorie.

— Asasinarea lui Gapon. Despre preotul Gapon, care se știe că a fost asasinat de nihiștiții ruși, acum circulă știrea că trăiește și ține schimb de corespondență cu rudele sale din Poltava. Această știre stă în legătură cu desmințirea dată de biroul de corespondență rus, la un articol al inginerului Ruthenberg semnat și de noi și apărut în ziarul *Matin*. În acest articol se vorbește despre asasinarea lui Gapon. Mai multe ziare din Petersburg, ca să se convingă despre adevărul știrilor colportate asupra lui Gapon și-au trimis corespondenții în Poltava.

— Un model de testament. *Olzevski*, mare proprietar polonez, mort de curând în Prusia, a lăsat un testament care a făcut mare senzație în cercurile societății germane, *Olzevski* a designat pe fiul său ca moștenitor universal, primirea averii însă a legat-o de următoarele condițiuni: 1. Moștenitorul până la etatea de 30 de ani e obligat să facă un examen din istoria și limba poloneză, și un profesor secundar sau de universitate să constate dacă posedă cunoștințe din aceste studii echivalente cu ale unui bachelier. 2. Moștenitorului să i-se dea o astfel de educație ca pentru originea, imba și națiunea poloneză să aibă adevărată adorație. 3. Societatea hacatistă și francmazonă să fie privită de el ca un dușman. 4. Nu i e permis să primească vr'o funcțiune într'un oficiu prusian sau să iele în căsătorie o fată de familie prusiană. Dacă moștenitorul va satisface acestor condițiuni va putea să ridice moștenirea, la caz contrar însă își va primi partea legală de 600.000 mărci, iar averea va trece pe sora lui, dacă aceasta va urma spiritul condițiilor impuse moștenitorului universal. Dar dacă n'ar fi aplicată nici fata ca să urmeze condițiunile testatorului, sau amândoi ar muri înainte de a ajunge vârsta de 30 de ani, atunci pe lângă asigurarea unei rente pentru văduva testatorului, cunoscutul scriitor polon, *Si-enkievic* va primi întreaga avere. Acest testament a făcut mare senzație în Prusia, mai ales că *Olzevski* în viață nici odată nu s'a spus pentru interesele polonezilor.

— Încă o biserică gr. or. rom. în America. »Telegr. Rom.« primește din America știrea că Duminecă în 31 Octomvrie nou preotul Simion Mihăiljanu, cu mare solemnitate a pus peatra fundamentală a noului locaș dumnezeesc ce se va zidi în orașul Garri-Indiana, purtând chramul Pogorirea Duhului Sfânt.

— D-nii N. Gane și I. Brătescu-Voincești au fost înscrși printre membrii societății scriitorilor români.

— O spargere la poșta. Poșta din *Buccari* a anunțat poliția din Fiume că în noaptea trecută, cineva spărgând peretele a pătruns în localul poștei, de unde a scos casa cu bani și ducând-o în curte a spart-o. După ce a furat cele două mii de coroane aflătoare întrânsa s'a făcut nevăzut.

— Un dirigeabil dispărut. Din Paris vine știrea că dirigeabilul *Hispania*, fabricat pentru armata spaniolă, s'a ridicat ieri dimineață și până acum nu s'a primit nici o știre despre el. E teamă că și *Hispania* a avut aceeași soartă ca dirigeabilul *République* acum două luni.

— Un ofițer acuzat de trădare. Alaltăieri a fost arestat în Marburg un ofițer din reg. 47 de infanterie dela armata comună. Ofițerul servise înainte de asta în Goerz și a fost comandat la Marburg pentru instrucția rezervelor. Câteva zile înainte de asta la un hotel, într'o societate veselă, s'a lăudat cu originea sa de italian și ca să facă efect a declarat că, cu ocazia unui eventual război între Italia și Austro-Ungaria, el ar fi cel dintâi care ar face Italiei servicii de spionaj. Cei prezenți au rămas consternați de cele auzite. Ziua următoare lucrul a transpirat și un negustor a făcut arătare la comanda militară. Ofițerul a fost arestat. S'au ascultat mai mulți martori oculari.

— O misterioasă încercare de omor. Din Praga să telegrafiază, că s'a dat de urmele unei încercări misterioase de omor, care putea avea cele mai grozave urmări.

Nevasta unui hotelier Catharina Kral întreținea legături de dragoste cu un inginer Dr. Kohn, la propunerea căruia s'a hotărât să omoare pe bărbatul ei.

Kohn, care în urmă a fost transferat la Cernaui trimitea iubitei sale scrisori în care punea câte o mică dosă de otravă destivată pentru bietul hotelier.

Întâmplător una din aceste scrisori, care soseau poste restante — a căzut în mâna unui particular, care mirat de conținutul ei a dat-o poliției.

Poliția urmărind aceasta afacere a dat peste misteriosul plan al omorului.

Amândoi complicitii au fost depuși în arest preventiv.

Vestea acestui plan a mișcat întreagă opinia publică din Praga, unde hotelierul să bucura de multe simpatii.

— Hymen. Ni-se anunță cununia d-soarei *Livia G. Lupușiu* din Lupești cu d. Ioan S. Tomuția, învățător în Soroșag, care se va celebra Duminecă, în 1/14 Noevre st. n. 1909 la 3 ore d. a. în biserica gr. or. din Soroșag.

— Demonstrații socialiste în România. Ni-se telegrafiază din București: Măne, Duminecă, se vor organiza în toată țara meetinguri pentru *Racovski*. La meetingul din București vor lua parte și vre-o câți-va membrii ai partidului conservator-democrat.

În Galați greva generală a fost deja proclamată astăzi. S'au luat cele mai întinse măsuri pentru a preveni orice turburări.

— Morminte mincinoase. Cu prilejul sărbătorii Ziua-Morților, străinii din Paris vizitează și cimiterile marelui oraș, — foarte interesante prin mulțimea mormintelor sale.

Englezii se duc să vadă unde e înmormântat *Oscar Wilde*, iar germanii caută pe *Heine*, care-și doarme somnul de veci alături de *Balzac*, Unii curioși, pe cari mării morți nu-i interesează, vizitează mormintele vr'unui criminal sau a vr'unui ucis. La mormântul pictorului *Steinheil*, de pildă, — cel despre care se zice că a fost asasinat de soția sa — multe lume a fost la Ziua-Morților.

E curios însă că foarte multe morminte, cu care se fălește vestitul cimiter *Père-Lachaise*, nu sânt autentice. Cel mai puțin autentic, care e totuși, cel mai celebru e mormântul lui *Abelard* și al *Helosiei*.

Acest monument simili-gotic e opera lui *Alexandru Lenoir* și datează din ultimii ani ai Revoluției. *Lenoir* îl fabrică din resturile capelei mănăstirii *Paraclet*, lângă *Nogent-sur-Marne*, unde *Heloisa* a fost stăriță și a murit, fiind înmormântată acolo. El mai reuși să pună mâna pe niște vitrasuri ale unui monument gotic, și să-le așeze între ogivele mormântului. Două medalioane ale *Helosiei* și *Abelard* desăvârșiră împodobirea micului templu.

Un singur lucru mai lipsea acum »micului templu«: oasele celor doi nenorociți amanți. Și *Lenoir* sculptă pe mormânt două statui culcate, un om și o femeie, cari reprezentau, dragă doamne, pe *Abelard* și *Heloise*...

— Incunoștințare. Spre orientarea acelor p. t. domni preoți, învățători, intelectuali și fruntași ai poporului nostru din Bihor, cari doresc să participe la actul sfințirii bisericii gr. or. renovate din Oradea-mare, care se va săvârși Duminecă în 1/14 Nov. a. c., se aduce la cunoștință

generală, că din acest prilej sărbătoresc se va aranja o *masă comună* în sala dela Fekete Sas, la orele 1 p. m. Cei cari ar dori deci să ia parte la această *masă festivă* sânt rugați a se anunța cel mult până în 10 Novembrie a. c. la d. *Iosif Diamandi*, prim-contabilul »Bihorenei«, trimițând totodată și 4 coroane prețul covertei de persoană.

Am primit, în legătură ca serbarea aceasta și o invitație din partea Reuniunii române de acolo fiindcă și-a tipărit însă invitația în tipografia Sonnenfeld, înțelegerea luată între zările românești, ne oprește a publica ceva despre ea.

— **Un conflict franco-german.** Ziarul »Echo de Paris« scrie despre o telegramă primită din Tanger următoarele: Unul dintre frații Mannesheim a voit, câteva zile înainte de asta să pătrundă prin poarta închisă a cetății. Soldatul care era de gardă l-a oprit, iar Mannesheim l-a izbit cu bicușca. Faptul a fost reclamat la consulul german, care anchetând cazul, s'a dovedit că Mannesheim n'avea dreptul să lovească soldatul și pentru insulta adusă soldatului a fost obligat să-și ceară iertare dela soldații regimentului ofenzat înaintea lui, și a corpului ofițerilor francezi.

— **Spărgătorii băncii din Fiume.** Din Fiume se anunță că premiul pus pentru prinderea celor trei evrei rusești, cari astăvară jefuiseră banca, a fost împărțit de direcțiune, jumătate pentru poliția din Zürich jumătate pentru cea din Budapesta.

— **O spargere pe un vapor.** O telegramă din Newyork aduce știrea că casa vaporului »Prinz«, a societății de navigațiune Hamburg-America, pe timpul nopții a fost spartă cu dinamită de făptași necunoscuți, și s'a furat aur în valoare de 50.000 dolari. Vaporul e păzit de agenți, nimeni dintre personal nu are voie să părăsească bordul.

— **Tragedia unul protopop reformat.** Se anunță din Salonta că protopopul reformat din Sighetul-Marmației, Szikszay Zoltén și-a pus acolo, într'un mod oribil, singur capăt vieții. Nenorocitul suferea de neurastenii. Despre sfârșitul său tragic se comunică următoarele:

Protopopul Szakszay era un om foarte sirguincios. Munca încordată i-a distrus sistemul nervos. Înainte cu câteva luni s'a dus la Cluj, ca să consulte profesorii de acolo. I-s'a spus să meargă într'un sanatoriu, pentru că nervii îi sânt foarte sdruncinați. S'a și dus într'un sanatoriu, unde a stat trei săptămâni. În sanatoriu a primit veste de acasă că s'au ivit ceva neînțelepturi în parohie. Vestea l-a neliniștit așa mult, încât a părăsit sanatoriul și a plecat acasă. Sosit acasă, patruzeci și opt de ceasuri, închis în odaie, a lucrat. Și-a și aranjat afacerile, încordarea însă i-a pricinuit un acces de nervi. N'a mai putut sta acasă și a plecat la frate-său, avocat în Salonta, crezând, că schimbarea mediului îi va liniști. Alaltăieri seara cei doi frați au stat vreme îndelungată împreună și atunci protopopul i-a spus, că nu mai poate suferi chinurile și e hotărât să se sinucidă.

Frata-său la muștrat și la aparante l-a și făcut să-și abandoneze gândul nenorocit și încâtva liniștit a plecat să se culce. Noaptea, un horcăit greu din odaie, de alături, unde dormea protopopul l-a deșteptat pe avocat și pe soția sa din somn. Au alergat în odaie unde au aflat pe nenorocitul protopop într'un lac de sânge. Iși tăiasă cu uu briciu beregata. Dintr'un cazin din apropiere, unde era tocmai un bal, au adus în pripă doi medici, cari i-au cusut rane și i-au pus un gătlaj de argint. Când peste un moment medicii s'au întors nenorocitul și-a zmulș gătlejul artificial. Acum nu i-s'a mai putut ajuta, și-a dat sufletul. Atâta putere a mai avut să scrie pe o hârtie. *Lăsați-mă în pace! Lăsați-mă să mor!* A șsat soția și trei orfanii în urmă.

— **Un miel cu trei capete.** Vițelul cu două capete nu e lucru rar. Și pe la noi, prin Ardeal, s'au pomenit feciori dintr'aceștia, ai domnului Bou, cari nu se mulțumesc numai cu un cap să-și arate deșteptăciunea, ci vin pe lume cu o căpățină mai mult. Domnul Sigiescu, de pildă, are o singură căpățină, ce e drept, dar eredințele d-sale, ca și a multor altora, ne fac să credem că azi-miine o să-i crească și al doilea cap: unul românesc și altul ungures. Te va crea cit de curînd „Partidul moderaților” sau „Partidul vițelilor cu două capete”.

Pin'atunci, să venim la vorba noastră. În Italia, într'un mic orașel dela Nord, trăiește un miel cu trei capete. Unul din aceste capete e situat în partea anterioară a capului și nu prezintă nimic extraordinar. Celelalte două sunt laterale și așezate la caza urechilor; ele au doi dinți și o limbă. Aceste două guri nu funcționează regulat, ca cel dintii, dar se mișcă atunci cînd mîncîcă dobitocul.

Acest caz teratologic va fi examinat în curînd de către o grupă de savanți bolonezi, și fără îndoială, va fi cumpărat de cite un impresariu american, care să-și poarte în largul lumii.

... Cumpăra-va oare cineva, ca să-i poarte în largul lumii, ca model de stirpătură politică, și pe moderații noștri?

— **Când »Telegraful Român« face spirit.** Am reprodus după un ziar de dincolo că »tînărul Alexandru Zamfirescu, fiul dlui Duiliu Zamfirescu, membru al Academiei, a obținut... la distribuirea de premii... din sala Trocadero... la prix d'excellence etc. Zețarul a sărit la cules peste cuvintele »fiul dlui Duiliu Zamfirescu« și a ieșit astfel... »tînărul Alexandru Zamfirescu, membru al Academiei... Greșala este, evident, o greșală de tipar nostimă dacă vrei, de care poți rîde, absolut improprie însă pentru ironie, la adresa autorului pentru că nu poți despre nimenea presupune că ar fi voit să-l facă pe un băiat de 18 ani a cademician. »Telegraful Român« din Sibiu o presupune însă și are haz, că se crede chiar de spirit.

— **Necrolog.** Primim următorul anunț funebrel: Subscriși cu inima frîntă de durere aducem la cunoștință tuturor rudeniilor prefinilor și cunoscuților că scumpul și neuitat nostru soț, tată, socru și moș *Iosif Vancea de Buteasa* protopop gr. cat. a tractului Mureșului, în etate de 62 ani, după o fericită căsătorie de 37 ani și ca servitor altarului în al 37 an, în urma unui morb îndelungat și suferințe grele împărțit fiind cu sf. sacramente ale muribunzilor, în 4 noembrie st. n. 1909 la 5 ore a. m. și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului. Rămășițele pămîntestești ala neuitatului defunct se vor așeza după celebrarea rituală gr. cat. în cimitirul gr. cat. din loc, la 6 noevrie 3 ore p. m. Misă pentru defunctul, se va celebra în 11 nov. 9 ore în biserică gr. cat. din loc. Fie-l țărâna ușoară și memoria binecuvîntată! Murăș-Oșorheiu în 4 nov. 1909. Văd. Nettl Vancea născ. Orama, ca soție. Nettl Dr. Moldovan n. Vancea, Septimia Vancea, Dr. Iosif Vancea avocat, Victor Vancea jurist, Ioan Vancea cadet-oficer, Alexandru Vancea cadet Virgil Vancea student, ca fil și fiice. Dr. Victor Moldovan avocat, ca ginere. Elena Dr. Vancea, ca noră. Silvia Moldovan, Gabriela Vancea, ca nepoate. Georgiu Vancea, ca frate.

x **Caspari Frigyes** fost comisar de vii a comit. Tîrnavei mari (Ardeal) și proprietar de vii, proprietarul coloniei »Kükülömenti első szőlőoltványtelep« expediază exemplare foarte roditoare, oluite subiect americă din soiuri de desert și soiuri nobile veritabile, precum și oltoi pentru vii arcuite cu prețuri ieftine. Colonia aceasta, lucrată fiind cu specialitate și ca cea mai mare din țară, în toată privința merită încrederea on. noștri cetitori și atragem atențiunea asupra anunțului publicat în ziarul nostru. Colonia la dorință trimite catalog de prețuri gratuit și francat.

x **Sanatoriu »Liget«** a Drului Iakob în Budapesta, primul sanatoriu pentru boale interne din Europa, dispune de toate mijloacele de vindecare și laborator pentru examinat. Mii de diabeți, reumatici, bolnavi de splină și de inimă, cari pînă acum au cercetat sanatoriile din străinătate, acum vor găsi institut corespunzător aici în țară, așadară această instituțiune culturală cu poziție admirabilă împlinește și nu gol. Sala cea mare a mașinelor mecanice de vindecare a sanatorului este provăzută cu mașini după sistemul Zander și eu scâlzi aieriane.

x **Săpunul Schicht?** Trei lucruri sunt de observat la cumpărarea săpunului: folosul, prețul și greutatea. Săpunul cel mai scump nu este și cel mai bun: cu deosebire săpunul de vacs din străinătate, care prin importul mare se tot scumpește, rugăm deci onoratul public din țară să nu dea prețuri cu adevărat fantastice pentru marfa ce prin nimic nu o merită aceasta. Este știut și adevărată zicală, că săpun cel mai ieftin este și cel mai scump, pentru că curățește rău și afară de aceia prin materiile stricacioase din cari e compus ruinează albiturile.

Nagy Gábor mare proprietar de vii în Károly (com. Bihor) în timpul din urmă a primit atîtea epistoale de mulțumită și recunoștință pentru strugurii »Delaware« și pentru vinul său, încît e sigur că proprietarii noștri de vii se vor năzui ca în scurtă vreme soiul »Delaware« să nu lipsească din viile lor. Soiul acesta are foarte multe avantajuri bine încît ne simțim datorii a îndemna pe proprietari să ceară catalog de prețuri gratuit dela Nagy Gábor, Károly (Bihar m.).

x **Ți-e rău?** Lucru firesc dacă ai năcaz cu stomacul, nu poți mistui, nu e mirare că proștițezi rău, ai dureri de cap, n'ai apetit, suferi de amețeli, îți vin răgăieli acre, te chinuiesc cîrcei și ești buced; așa e aceasta dacă nu ai scaun regulat; de aici se produce apoi și vîna de aur. Dacă suferi de orice dureri de stomac, folosește la moment »Cascaradiu«-ul lui Orkény și te vei întrîma curînd. Jumătate flacon cor. 1-20, întreg cor. 2.20, cu rambursă. Se capătă la farmacia »Apostol« în Budapesta, VIII. József-körut 64. (Depot 85.)

x **Vile sănătoasă, frumoasă și efină** numai acela va avea, cine și va procura oltoii de viață dela cel mai conștiențos manipulant de vilă, dela d. Nicolae Vitye din Cenadul sîrbesc (öcsanád Torontál m.). Catalogul soiurilor și prețurilor, se trimite dela colonie gratuit și franco.

x **Mihai Radu** croitor pentru bărbați, Cluj, str. Jókai 2. Stofă englezească veritabilă, croi elegant, prețuri solide.

— **Cel mai bun loc de târguiești de parfumi, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți ape de gură, prafuri pentru dame, cremă de obraji, cosmetici, spongii și instrumente de gumă. Toffelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui Burger Frigyes cu firma: »la un corn« în Kolozsvár.**

x **Atragem atențiunea on. noștri cetitori** asupra magazinului bogat asortat din strada Minorilor în Cluj a lui **Dudás Sándor**. Detalii se află în anunțul publicat în ziarul nostru.

x **Veți găsi ce căutați!** dacă gulere și manșete și orice albituri și perdele de dantele le veți curăți în marele institut de spălat cu aburi a lui Nagy Károly din Cluj-Kolozsvár, strada Morii (Malom utca) No. 4. Detalii se află în anunțul publicat azi în ziarul nostru.

Cronica judiciară.

Omorul din Szabadka.

Ziua a cincea.

Intimități familiare.

În toate cazurile de crimă, un moment ponderos în aplicarea sentinței îl formează psihologia acuzatului. De aceea un președinte al curței cu juri nu poate nici-odată disconsidera part a aceasta a cercetărilor sale, fără a se face vinovat de o greșală juridică neiertată.

În ședința de ieri a omorului din Szabadka s'a discutat acest fapt, care a adus multă desărcinare în favorul acuzatei, chiar și pentru cazul, cînd conștiința juriului nu s'ar putea împăca cu deplina ei nevinovăție.

Relațiile inculpatei cu mamă-sa au fost dintre cele mai încordate.

Haverda Mariska n'a putut nici-odată să nutriască dragoste filială, față de mamă-sa, din cauza bruscării ce o îndura încontinuu din partea acesteia. Față de propria sa fiică, văduva Haverda nu avea nici o considerație mai blîndă; în ochii ei copila înstreinată, departe de căminul părintesc nu era decît o bastardă, nu era decît o lăpădătură. Resentimentul acesta atît de dur și neînțeles, nu putea decît să provoace o răceală legitimă în inima fetei, care se vedea nu numai respinsă dela sînul mamei sale, dar lipsită chiar de moștenirea unei averi, la care singură avea dreptul.

Depozițiile martorului Dr. Kertész ne vor edifica asupra celor premerse. Iată pe scurt declarațiile acestuia, care merită toată încrederea prin faptul, că în

Noutăți la modă!

Cea mai bună și mai solidă sursă

recomandabilă de cumpărat pălării bărbătești este depozitul de pălării a lui WEISMAYR FERENCZ succesul lui Emmer

Ferenc în Timișoara-cetate (Temesvár-belváros) str. Hunyadi.

Fond. 1863.

Noutăți la modă!

Fond. 1863.

zece ani, el a fost juristul familiei: de fetei cu părinții ei le cunoaște îndeajuns. De față și la cununia acesteia, care s'a făcut pentru că se temeau ca nu cumva fostul al fetei să înseneze vr'un scandal.

El povestește, că încă cu câteva săptămîni de cununie părinții erau foarte supărați pe gior, pentru că se auzise, că e mult dator. Cu acestea bătrînul ținea mult la fiică-sa și nu are-șinea cu bani, pe care îi trimetea, fără ca să știe ceva de lucrul acesta.

Bătrînă nu putea s'o suferă din diferite. Probabil și din cauza, că a luat pe unul cu multe, pentru că vedea în acest caz, că toată o să se peară în buzunarul altora.

De ce cînd bătrînul a căzut greu bolnav a um-jurul lui cu multă energie, pentru a-l decide, un testament, din care să excludă cu totul pe

popul acesta a intervenit chiar și pe lângă mar-astăzi, de a mijloci redactarea unui testament senz.

reput tatăl, care ținea așa de mult la fiică-sa să să îndeplinească pofa hrăparea a bătrînei, ziu însă — cum se întimplă de cele mai multe a trebuit să se învoiască ne mai puțin re-mentințarilor ticăloase ale femeii sale.

amabil a fost, că toată vremea, cît a zăcut bolnav, nevastă-sa a ascuns în fața fetei sta-numai pentru a putea să-și execute în liniște sa.

moartea lui Haverda Boldizsár, văduva ace-eliminat cu totul din familie pe fiică-sa.

scrisorile acesteia nu răspundea nici-odată, ba mai trist nici chiar pe nepotul său, pe fiul acu-astăzi nu vrea să-l vadă.

care o întrebau de motivul acestei respingeri abile le spunea, că orice încercare de a o îm-zadarnică, pentru că inima ei este de peatră. diferite rînduri fata m'a rugat să intervin pe mamă-sa — spune martorul —, ca să revină la mente mai bune, totdeauna însă intervenția mea as fără rsultatul dorit, bătrîna menținându-și și minarea.

caracteristic este și faptul că văduva nici pe bărbanu-l putea suferi. Indată după moartea acestuia pădat doliul, ba, cînd a auzit, că bătrînul Bol-intreținea legături cu o altă femeie, era cît pe scoată afară din cripta familiară.

spune martorul, că nici cînd bătrînul era pe e moarte, femeia acestuia n'a voit să cheme ngă dînsul.

at asupra motivului de ură între bătrînul Bol-și femeia acestuia, martorul răspunde, că in-de moarte cu donă zile o femeie i-a prezentat gație în suma de 21 de mii de coroane.

ur a înlătura vr'un scandal, căci bătrîna Ha-er fi fost în stare să arunce pe bolnav cu pat în stradă, în cazul, cînd ar fi văzut obligația prezentat singur la patul bolnavului, pentru a afacerea.

a răzbit numai cu mare greutate pentru-că în ul timp nimenea nu mai avea intrare la el, căci ta de nevastă-sa se temea, ca nu cumva să be testamentul.

Ședința de după amiază.

ședința se deschide la 3 și jumătate. Interesul pu-este tot atît de mare ca și în trecut.

procedeză mai întii la desbaterea citorva for-șii, pe urmă se continuă cu ascultarea de noui ori, cari toți depun în favorul acuzatei, arătînd ul negru ce-l avea mamă-sa și pe care nu se să-l dovedească cu nici o ocazie.

Ce zice bărbatul acuzatei?

interes deosebit s'a dat depoziției fostului bār-ai acuzatei Dr. Jarmatzki Sándor.

și a jînut depoziția acestuia Haverda Mariska a e într'una.

pe scurt ce zice el:

ca a doua zi după cununie, a trebuit să îndur artea soacrei mele cele mai murdare insulte. smânia ce o purta nevastei mele î-mi părea ceva atul nenatural, pentru că nu mi-s'a dat, să vad o ea, care să-și urască propriul ei copil atît de mult. Pe fiul meu încă nu-l putea suferi și nici foto-ia acestuia n'a primit-o, ci ne a trimis înapoi. Pe socru-meu îl blăstăma a doua zi după moarte spunea, că după ce se va împlini un an, îl scoate criptă și-l aruncă osemintele în vînt.

Sau ascultat pe urmă alți martori cari au depus enu ceilalți doi acuzați.

ședința s'a amînat pe ziua de astăzi.

Ziua a șasea.

Depoziția altor martori.

Mărturi false.

Budapesta, 6 Noemvrie.

Prin telefon dela corespondentul nostru. —

ședința de astăzi s'a început la ceasurile nouă. ararea cere, ca să se cerceteze depoziția mar-

torului Ioó Albert care supt jurămînt a spus că Vojiha, al treile acuzat a fost văzut de dînsul în ajurul omorului pe linia Seghedin — Szabadka, zi în care acuzatul a documentat cu șeful său, că a lucrat în birou.

Dispoziția martorului să ia supt cercetare.

Acuza cere ascultarea de nou martori în urma faptului, că au apărut în ziare mai multe articole tendențioase asupra văduvei Haverda.

Și ia interogatorul doctorului Wilhelm Adolf medicul șef al spitalului din Szabadka, care de-clară, că pe vremea, cînd Mariska era de șase ani și suferia de anghină difterică mama acesteia i ar fi spus, să o lase să se prăpădiască, că și așa n'o poate suferi.

Declarația aceasta a consternat întreg publicul auditor.

Alți martori au mai fost pădurarul din Ujpest, care a prins odată pe cei doi acuzați trăgînd în pădure pușcături de revolver, pe urmă portăreasa din Pesta a Mariskái, care a arătat legăturile de trai între cei trei acuzați.

Gronică artistică.

100 coroane pentru o furcă.

Dela serbările din Sibiu în timpul cărora am avut atîtea momente înălțătoare de înregistrat ne vine și următorul ecou, interesant prin particularitatea sa. E vorba de plata enormei sume de o sută coroane pen-tru o simplă furcă de tors. Un preț care de sigur că nu a mai fost atîns, și care ne dă cea mai bună mă-sură a valorii ce începe să capete arta țaranului romîn. Căci nu e nevoie să mai adăugăm că furca în chestiune departe de a fi un simplu băt de care își acată țaranca foisorul de lînă de tors e un adevărat obiect de artă. E într'adevăr tot numai un băt de lemn, ale cărei fiecare din cele opt fețe este însă ad-mirabil incrustată cu izvoadele cele mai variate. In-treaga suprafața a furcei este înflorată și nici o față nu seamănă cu cealaltă. Pe un singur obiect ni-se dă un întreg teazar de izvoadele cele mai nostime ale artei încrustărei în lemn.

Imprejurările în cari această furcă a atîns acel fa-balos preț sînt următoarele: aflîndu-se în Sibiu pen-tru a aduna obiecte rominești pentru muzeul nostru etnografic, d. Tzigara-Samurcaș dorea să cumpere și această furcă dela posesorul ei, d. D. Comșa care însă, amoretat fiind de obiectul prețios ce posedea, refuza să o vîndă. Revenind să revadă acea furcă împreună cu d. A. Mocsonyi, d. Tzigara ceru dlui Comșa să-i fixeze un preț pentru obiectul dorit. Acesta însă, în intențiunea de a nu se desface de furca sa, ceru pre-țul de 100 coroane, față de care directorul muzeului, indignat de asemenea pretenziuni, întreruse orice tra-tative. Insoțitorul său însă, d. Mocsonyi, apreciînd im-portanța ca acest rar obiect să intre în posesia mu-zeului nostru, nu exista a plăti dlui Comșa prețul cerut și a oferi acea furcă dlui Tzigara ca dar pentru muzeul său.

Convocări.

Tinerimea universitară romînă din Cluj și Comemorarea lui M. Eminescu:

Tinerimea universitară romînă invită On. public din Cluj și jur la »Serata literară« ce o va aranja — în memoria marelui nostru poet M. Eminescu — Joi la 11 Noemvrie n. a. c. la 8 ore seara în hotelul »Biazini« cu următorul

PROGRAM:

1. Cuvînt de deschidere.
2. »De-aș avea...« de M. Eminescu, compus de G. Șorban, executată de corul tinerimei univ.
3. a) »Ce te legeni codrule«, de M. Eminescu, comp. de S. Schelett.
- b) »Mai am un singur dor«, de M. Eminescu, comp. de G. Șorban, ambele executate de d. Leon Bancu, pe lângă acompaniament de pian.
4. »Mihail Eminescu«, (disertație) de d. N. Sculici.
5. Satira III, (fragment), poezie de M. Eminescu, declamată de d. Leon Bancu.
6. »Marșul Dorobanților«, compoz. de Paulian, exe-cutată de corul tinerimei univ.

Invitări speciale nu se fac.
Cluj, la 4 Noemvrie 1909.

Laurențiu Oanea,
secretar.

Octavian Costea, m. p.
prez.

PARTEA LITERARA.

Scrisorile lui Vasile Alexandri.

V.

Lui Al. Hurmuzachi.

1850 (desigur Iulie¹⁾)

Iubite A., Prin balada lui Bujor, ce îți trimit acum, închei partea I-a a baladelor populare, care s'a tipărit în gazeta Bucovinei și care în total alcătuiesc un număr de 12, anume: Codreanul; Păunașul codiilor; Toma; Blestemul; Sărb sârac; Miorița; Mihu Copilul; Balaurul; Năframa și inelul; Turturica; Șalga; Bujor. Îmi mai rămîne încă mult de prelucrat și multe de descoperit, dar nădăjduiesc că fără întîrziere oi putea să comunic foaiei Bucovinei unele din următoarele ba-lade precum: Stefan-Vodă; Negru-Vodă; Mihnea-Vodă; Moțoc-Vornicul; Bătrînul Novac; Corbul; Movila lui Purcel (sic); Chira; Vidra; Cortița; Petrișor; Biumuz; Badiu; Român Grue Grozovanu; Luna și Soarele; Holera ș. c. l.

Până a nu mă apuca încă de prelucrarea ace-stora am hotărît a îți trimite câteva *Doine*²⁾, câteva *Cîntece haiducești* și câteva *Hore*, cu gând a răspîndi mai multă varietate în publicarea poe-zilor populare. Pe lângă aceste voi adăugi și unele *Cîntece de jale*, care poartă și numele *Cîntece de lume* în societatea înaltă. Îți comunic acum deocamdată o colecție de hore atît din Moldova, cît și din Transilvania și Bucovina, pe care le vei începe a le publica după ce va ieși Bujor la lumină. — *V. Alexandri.*

— Eu mă pornesc mâni la țară, lângă Fălti-ceni. Până peste două luni nu îți mai trimit nimic. Vino la iarmaroc în Fălticeni să ne întîlnim.

VI.

Lui Nic. Bălcescu.

Paris, Oct. 1851.³⁾

Iubite Bălcescu. Înainte de toate trebuie să îți mărturisesc bucuria ce m'a pătruns cînd am aflat că te-ai hotărît a te așeza la țară în apro-piere cu Franța și supt un cer dulce, pe cum îți trebuie. Aceasta hotărîre este cea mai înțeleaptă în toate privirile, iar mai ales în privirea sănă-tății tale și a voiajului ce are să faci prietena⁴⁾ noastră pentru că să vie lângă tine. Așa dar ar-mează-te de toată filosofia și de tot curajul ce ai pentruca să te cauți și să te vezi scîpat de suferinți atît morale cît și fizice. Prinde la pu-tere, dragul meu, pentru că ai mult a lupta în viitor, atît împotriva despotismului cît și în po-triva brațelor mele cari, precum știi, și-au dove-dit îndestul cît sînt de puternice.

Un adevăr, de care aș dori să te pătrunzi, iu-bite Monsiu, este acesta, că dacă îi vol cu ener-gie să te însănătoșezi, te î însănătoșea fără doar și poate. Cîma supt care te găsești, castelul în care locuiești, grădina plăcută care te înconjoară, cerul albastru ce se întinde de-asupra ta, etc.: toate aceste mulțumiri sînt de natură a adăugi mult la plăcerea unei vieți liniștite; iar mai pe sus decît toată societatea amicală ce îți se pre-gătește pentru un șir de luni întregi, este cel mai sigur izvor de sănătate pentru tine. Eu îmi închipuiesc petrecerile lerneli voastre dela lera și crede-mă că mă simt transportat de dorința de a veni să iernez cu voi, dar din nenorocire sînt silit a mă întoarce în țară și a tremura de frig pînă în Mai viitor, pentru înaintarea și gloria neamului românesc.

Tu însă în vremea aceasta ai să te desfătezi în plăcerile unul trai dulce și depărtat de toate grijile politicești. Intovărășit de prietena noastră ai să te pătrunzi toată ziua de razele călduroase ale soarelui, de parfumul florilor și de frumu-sețea priveliștei ce se desfășură supt ferestrele tale. Incântat de nesfârșita mulțumire ai să găsești

¹⁾ Scrisă cu cirilice. Are titlul »Poezii populare«, probă că era destinată să apară în foiletonul »Bu-covinei«, ca și seria de scrisori cu acelaș subiect, apă-rută acolo. Are data 1850. Balada »Bujor«, menționată aci, a apărut în No. dela 31 Iulie al gazetei.

²⁾ »Horele rominești« (No. 57—60 ale »Bucovinei« din 1850) sînt ultimele poezii populare apărute aci. O mare parte din cele anunțate, baladele și cîntecele de lume, s'au tipărit în »Zimbrul«. Tot acolo a eșit și articolul lui Alexandri despre »Cîntecele de lume«.

³⁾ Ms. 803 conține cele trei scrisori ce urmează. Vezi și »Noua Revistă Romînă« din 1901 nr. 303.

⁴⁾ Alexandri a închinat lui Bălcescu un frumos ar-ticol publicat în volumul său de proză. Acolo se vor-bește și de această misterioasă prietenă — o damă din Moldova, care întrunește toate calitățile spiritului«.

totdeauna lângă tine o mână prietenească, un glas iubitor, o dragoste frățească, care te va mângâia, te vor încuraja și te-ar face să uși durerile trecătoare, ce te vor cerca. — Ferice de tine, dragul meu Bălcescu, că ai o natură atât de blândă și de simpatică, încât ori unde te-ai întors ai întâlnit zimbiri prietenoase. Aduți aminte de cele ce ți am spus odinioară și depărtează dela inima ta scepticismul cel amar, care te face să suferi așa de crud. Bucură-te din potrivă că ai știut insufla dragoste frățească celor mai nobile ființe din patria noastră. Oricât să fie viața de tristă și amară, e dulce lucru de a putea zice ca tine: »Sânt inimi pe lume cari mă iubesc!»

După socotința mea, cea mai frumoasă parte a vieții se compune din simțirile ce însuflă și primește un om pe pământ. Gândește dacă sânt mulți cari să fi avut o parte atât de bogată ca tine, și cunoaște adevărul odată pentru totdeauna. Lasă-te a fi iubit precum ești și nu te mai revolta împotriva soartei. Acesta este iarăși un chip de însănătoșare radicală, un sfat frățesc. Urmează-l dar pentru dragostea tuturor celor ce te iubesc. — Al tău frate: *V. Alecsandri*.

BIBLIOGRAFII.

S'a primit la redacție:

»Poezii ale scriitorilor din epoca Unirii«, în editura tipografiei »Neamul Românesc« din Vălenii-de-Munte; preț 1 leu 50 de bani.

De multă vreme se simțea nevoia unei edituri românești serioase, căci nu mai mergea cu acele jidovești, cari urmăreau scopuri bănești și dădeau traduceri proaste cum și lucrări literale originale, mediocre. Acum avem editura Minervei, a Neamului Românesc și Socec, cari au o deosebită însemnătate în viața culturală românească.

Editura Neamului Românesc o conduce însuși d. N. Jorga și se poate înțelege însemnătatea cărților ieșite de aici, cu materialul adunat rațional, biografiile exacte, revăzute, adnotate, cum și prefețele. În un format al cărților englezești, apare această bibliotecă executată tipografic bine.

În acest volum se copind poeziile poezilor din epoca Unirii și cei dintii ani după 1870, anume: A. Depărățianu, N. T. Orășanu, M. Zamfirescu, N. Nicolean, Gh. Melidon, Gheorghe Sion, N. Istrati, Gh. Tăutu, D. Dăscălescu și Ioan A. Lepădatu.

Trei povestiri de G. Flaubert, traducere de M. Iftodi. Biblioteca pentru toți nr. 441—442, preț 60 bani. Editura librăriei Alcalay, București.

România militară, revistă generală lunară, nr. 3, 1909. Redacția București.

La **Librăria »Tribunei«** în Arad, str. *Deák-Ferenc* Nr. 20 se află de vânzare: *Les Hongrois et la nationalité roumaine en 1909, Procès de presse et autres persécutions par N. Jorga* profesor la Universitatea din București, etc. etc. Preț 50 fil. plus 5 fil. porto.

Despre cimilituri, studiu filologic și folkloric de Gh. Pascu. Partea I. teză de doctorat, tipărită cu ajutorul fundației Universitare Carol I. Preț 4 c. plus 20 fil. porto.

Rabinul Isaac, de Nic. Amvrazi . . . cor. 1-50
Viața și faptele lui Ștefan cel mare, de S. Cujbă . . . » —25
Dintr'ale neamului nostru, de G. Coșbuc . . . » 1—
Descrierea Moldovei, de M. Nicolescu . . . » —95
În noaptea muntii, de E. Sterian . . . » 1-50
Din faptele străbunilor, de N. Jorga . . . » 1-50
Poezii, epigrame și cugetări în proză, de A. C. Cuza . . . » 1-50
Despre cimilituri, studiu filologic și folkloric, de G. Pascu . . . » 4—

Ilustrate din România cu 10, 16, 20 și 42 fil. bucata. Ilustrate cu palatul ziarului »Tribuna« 10 fil. bucata.

Tot dela librăria noastră se mai pot procura revizite de scris, hârtii de epistole cu prețuri foarte ieftine, precum și cărți de literatură ș. a.: scrieri complete, romane, nuvele, poezii traducerii, călătorii etc. etc.

Ori-ce comandă de cărți, prețul lor este a se adresa către: **Librăria »Tribunei«, Arad, strada Deák-Ferenc** Nr. 20.

Receala

e ușa secretă, prin care intră toate boalele serioase în corpul omenesc. »Emulsiunea Scott«, compoziție de olei de ficat de pește e însă cheia care închide această ușă, încă înainte de a se apropia boalele de ea.

Emulsiunea Scott

a ajuns la mare renume, mai ales prin curățenia, mistuirea ușoară și puterea de vindecare. Medicii, moașele, părinții și bolnavii deopotrivă recomandă acest medicament, ca cea mai încrezută propă a sănătății.

Emulsiunea Scott e cea mai veritabilă.

Să vinde în toate farmaciile. 9

Prețul unui flacon original 2 cor. 50 fil.

Economie.

Plata grânelor din Arad.

2 Noembrie 1909

S'a vândut azi:

grâu 400 mm.	14.20—14.40
orz mm.	9.29—
ovăș mm.	7.10—7.20
secară mm.	9.10—9.20
cucuruz 500 mm.	5.20—5.40

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 k'g.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 2 Noembrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 k'g. a fost următorul:

Orzu nou	
De Tisa — — — — —	28 K. 95—30 K. — fil
Din comitatul Albei — — — — —	28 » 80—29 » 80 »
De Pesta — — — — —	28 » 90—29 » 90 »
Bănățanesc — — — — —	28 » 95—29 » 90 »
De Bacica — — — — —	28 » 60—29 » 80 »
Secară de calitate I. — — — — —	19 » 75—20 » 05 »
Secară de calitate mijlocie — — — — —	19 » 55—19 » 65 »
Orzul de nutreț, calitate I. — — — — —	14 » 75—14 » 95 »
Ovăș de calitate I. — — — — —	15 » 70—16 » — »
Ovăș de calitate II. — — — — —	15 » 40—15 » 60 »
Cucuruz — — — — —	14 » 80—15 » — »

Poșta Redacției.

Anunțăm înc'odată că despre petreceri, concerte logodne, nunte, cari ni-se comunică prin tipărituri ieșite din tipografiile străine cu acord făcut între ziarele românești, ne oprește a lua notă în ziar.

Poșta administrației.

Dumitru Tișion Bistrița. Am primit 6 cor. abonament până la finea anului 1909.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons

Schimbare de prăvălie.

Am onoare a face cunoscut on. public, că mi-am s'rămutat prăvălia în edificiul școlii de fete din strada Weitzer János.

Rugând și pe mai departe sprijinul on. public, sânt

cu stimă

Wolf János
pantofar.

Caut un companist

care să dispună de un capital de **10,000 floreni** pentru o întreprindere foarte bună.

Amatorii pentru informațiuni detaliate vor adresa Domului **Dimitrie Mureșian**, litografist în **Timișoara**. (Temevar)

Apa minerală: **Phönix din Buzia**

învieorează, vindecă. La boalele de rinichi și bășcă, la boalele de aprindere în vezichele a rinichilor, contra formării pietrelor și nisipului în bășica urinului, la boalele acute de laringe și de plămâni are efect excelent. — Recomandată de medici.

Depozit general la firma:

Pollák József

Arad, József főherczeg-ut 11

Fond. în a. 1891.

Cele mai bune

Oroloage de turn

le pregătește

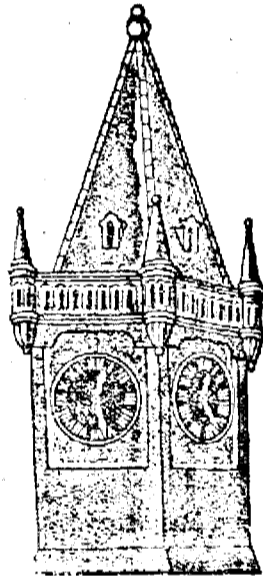
NADLER

urmașul lui

LEUTWYLER F.

Budapesta, VII.

strada Kazinczy 28

Execută și invențiuni.

— Preț-curent și prospect gratuit.

Acei cari se vor provoca la ziarul »Tribuna« primesc favor.

Oltoi de viță de vânzare.

Cine vrea să aibă vie să-nătoasă, frumoasă și ieftină să se a leseze cu încredere la

VITYÉ MIKLÓS,

care își manipulează colonia în Cénadul-serbesc,

Ös Csanád (Torontál m)

cu cea mai mare conștiințiozitate, unde se pot căpăta tot soiul de oltoi în

verde de prima clasă, cu și fără rădăcină, pentru struguri de vin și de masă, —

precum și viță americană, cu și fără rădăcină, tot aceleași

de clasa II-a se pot căpăta cu prețuri ieftine.

— Soluri alese anume pentru verandă. —

Catalog de soiuri și prețuri la dorință se trimite gratuit și franco.

Mare desfăcere de pomi și trandafiri nobili.

Din multele epistole de recunoștință lăsăm să urmeze numai una:

On. Die Vitye! Prin șirele acestea îți aduc la cunoștință, că sânt prea mulțumit cu cele 40 de

bucăți de oltoi ce mi-ai trimis, și voi recomanda

tuturora colonia D-Tale, pentru-că de și pe la noi

în primăvară a fost o secetă mare, totuși numai

bucăți au perit. Primește mulțumitele mele pentru

buul serviciu! Cu stimă:

G y o m a, 12/VII. 1909. Lach Fülöp, bərbier.

In Sibiu (Nagyszeben).

Vanele de baie Stuchlich

O piesă e numai cu 40 de cor.

Incălzește în 1/4 de oră 150 de litri de apă, pentru care consumă ca combustibil numai 10 fieri de cărbuni de lemn.

O vană de neîncălzit numai 24 cor.

Lungimea fundului vanei 122 cm.

:: :: Înălțimea de 60 cm. :: ::

Comandele se efectuează imediat și se trimite cu rambursă.

Gustav Stuchlich

Eatengasse 17. HERMANSTADT. Saggasse 51.

Kneffel Károly és Fia

Am omorâre a aduce la cunoștința p. t. public, că mi-am mutat

marele magazin de cărbuni,

din palatul de pe Andrassy-tér nr. 14, pe

Boros Béni-tér nr. 2.

Apropiindu-se sezonul de încălzit, stăm la dispoziția p. t. public cu cărbuni veritabili în orice cantitate, transportați acasă, și primește angajament pe întregul sezon la ce se primesc prenotări.

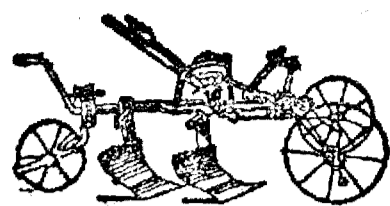
Comandele se pot face în persoană, prin corespondență sau prin Telefon nr. 139, la firma:

Kneffel Károly és Fia

mare comerciant de cărbuni

Arad, Boros Béni-tér nr. 2.

(Cassa Kneffel).

Tátray Sándor

turnătorie de fier, fabrică de mașini și pluguri, atelier de zidărie și lăcătușerie

Oradea-mare — Nagyvárad

Teleky-utca 35.

Lucrări vărsate pentru mașini, după desen sau lucrări de fier strugărit și lucrări oblite.

Pluguri sistem Sack, tofelul de lucrări de lăcătușerie și — pentru zidiri. —

Atelier model de măsărie propriu.

Voiești

să fi servit bine și pe plac, apoi paseri canari, papagai vorbitori, petreșeli, pești de aur, porumbi, găini de soiu, păsuni, iepuri, câni de vânat și de lux, pisice de Angora, măimute imblânzite, colivii etc. aparate brute, să alegi și să cumperi numai dela vânzătorie de paseri de aici, care de 10 ani se bucură de cel mai bun renume. Dacă le aiți toate aceste, apoi și cel mai bun nutreant pentru paseri iarăși numai dela mine să-l cumperi. Numai în depozitul principal: Zagreb, Mircovič, Marije Valerije ulica 10. (Odaie separată pentru paseri cântărețe).

Eu vând numai exemplare și mărfuri de prima calitate, mărfuri slabe și de puțin preț nici nu țin.

Premiat la Amsterdam, la Viena de donatori, Bruxelles, Londra, Marsilia, Paris, Zagreb.

1000 epistole de re-cunoștință, precum și multe alte diplome. Expediez cu poșta garantând pentru marfă vie.

ANUNȚURI

primește administrația »Tribuna« pe lângă prețurile cele mai moderate.

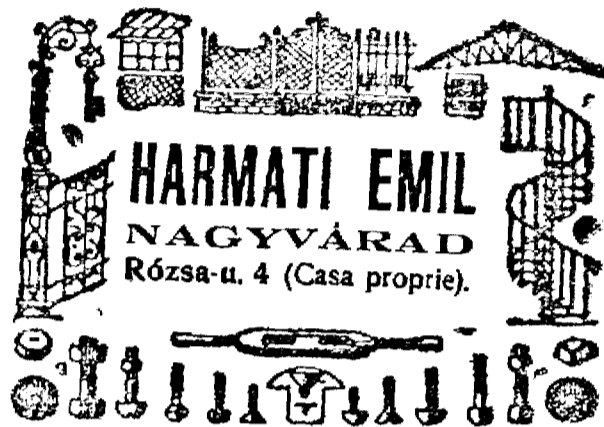
TOTI SE MIRĂ

de o pompă de mână contra focului. E cea mai nouă invenție brevetată

Ca primul ajutor în caz de primejdie e neprețuită și pentru aceea, că are o construcție ușoară, condiționează apă puțină și o poate întrebuința ori și cine. Apoi e ușoară circa 2 1/2 kgrm. Se poate folosi și la udatul grădinilor. Prețul 20 cor. Spedarea se face numai cu rambursă. — Cine trimite însă suma de 21 cor o primește franco. Se capătă la tinichigiu

TRAXEL I.

LUGOJ, strada Nedelko nr. 17.

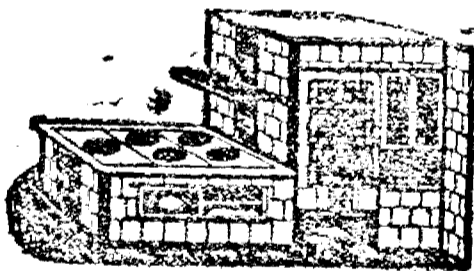
HARMATI EMIL

NAGYVÁRAD

Rózsa-u. 4 (Casa proprie).

Atelier de lăcătușerie și tesuit, fierărie etc

Pregătește tot felul de lucrări cu fier pentru zidiri și lucrări de lăcătușerie și anume: ventiloare patentate la ferestri, închizători, parasoale, porți cu gratii patentate ce se pot constrânge și întoarce în laturi, șaluzine de scânduriță sist. Esslingen, șaluzine de oțel și de pânză, pregător specialist de vetre de fier, vâlăle pentru adăpatul porcilor și a

vite-
lor,
apa-
duct și
lucrări
de lu-

stalașle electrică.

Nrul telef. 355.

Magazie de articlii pentru biserici și preoți.

GEORGE JANCOVICI

ARAD, Forray-utca Nr. 2.

Principiu:

Câștig puțin, circulație mare.

Au sosit noutățile de toamnă!

Aduc la cunoștința p. st. public că în prăvălia mea se pot vedea următorii articlii de curând sosiți:

Cumpărări nu sunt obligate.

Postavuri de costumuri englezești colorate, flanele de halaturi de lână și de ermelin, barcheturi, tenisuri.

Mătăsuri pentru bluze la modă, asortiment bogat.

Albituri femeiești gata, pânză de ață și pamut, șifoane. Covoare, perdele, fețe de pat și de masă, și mulți alți articlii, cari nu se pot toate înșira.

Postavuri de reverenzi so-site acum, brâuri preoțești pe culorile roșu, vânăt și negru.

Ciorapi împlețiți în temniță.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. mei mușterii, că m'am desfacut de firma **Nemecz și Kövesdy**, ce a susținat pe Erzsébet-körut nr. 20, și am deschis sub conducerea mea proprie în str. **Deák Ferencz 9.** (casa Lukács-partere) un nou

Salon de modă engleză pentru dame.

Cerând și pe mai departe tot sprijinul onoratelelor dame, semnez

Cu deosebită stimă:

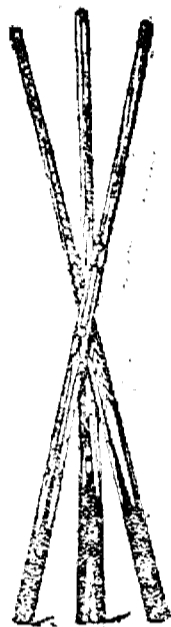
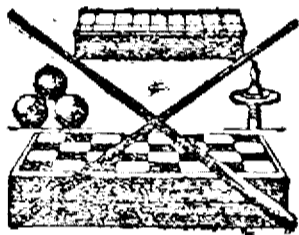
Kövesdy Lajos.

Weisz Géza

fabrică de daciuri pt. biliarde, cheiuri și bile pt. biliarde.
Budapesta VII, strada Akácza Nr. 61.

Pregătește tot felul de cheiuri și bile verit. de fildeș, ține în depozit cele mai bune cheiuri, bile veritabile de fildeș, șacuri, domino, bile „Lignum Sanctum” și pănuși de lemn de carpin.

Primește spre reparare cheiuri și bile de fildeș și ambră cu prețuri moderate pe lângă executare solidă și cu punctualitate.

Prima fabrică de nisip, peatră de var și stingătoare de var din Perjámos.

Filiala arădană

s'a deschis pe piața Óvár.

Comandele se primesc în cancelaria fabricii din

:: :: Arad, Óvár-tér, la :: ::

RÖSER MIHÁLY és Társai.

Cele mai înalte distincții obținute la toate expozițiile universale de până aci, probează în de ajuns că

corsetele „P. D.”
Bruxeles-Paris

sunt menite să ocupe primul loc între articolele de acest fel, din lumea întreagă.

Corsetele „P. D.” împrumută corpului o talie elegantă și sveltă fără a fi infeste.

Singura firmă care le reprezintă în Arad e:

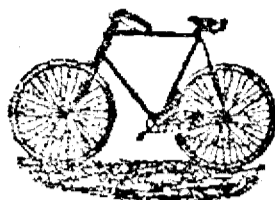
Merkler Soma, Arad,
Andrássy-tér nr. 20.

P.D.

Bicicliștii nu mai sunt siliți a și procura biciclete ori unele părți de biciclete din Viena sau Germania, pentru că în urma legăturilor favorabile ce am, sunt în stare a ținea cu prețurile de concurență.

1 buc. bicicletă americană, ajustată complet, cu scutitor de țină, cu semnal dublu, model 1909, francată la oricare stațiune din Ungaria — Cor. 96 — La comenzi se vor plăti 16 Cor. ca anticipație, restul prin rambursă.

Bicicleta de sus, cu roți ce se învârtesc liber verit. americ. NEW-REPARTURE sau „TORPEDO” cu oprit. dindărăt mai mult cu C. 15

1 buc. manta pentru bicicliști . . . . . C. 4'60
1 buc. manta de munte pentru bicie.
cu căptușală grosă . . . . . 8'50
1 buc. pompă bună pentru biciclete . . . . . 2'60
1 buc. pedale fine . . . . . 4'20
1 buc. șea cu arc . . . . . 4'50
Nichelarea și smălțuirea unei biciclete . . . . . 20'—

Toate părțile de biciclete trebuincioase se află în depozit și se vând cu prețuri foarte moderate. Nenumărate epistole de recunoștință! Cumpărătorilor necunoscuți le expediez numai cu rambursă, dreptacea articlii necorăspunzătorii se primesc îndărăt și la dorință restituiesc suma plătită. Comisiunile sumei totale a facturilor de 30 cor. ajunse ori întrecute se expediază francate. — Pentru toate mărfurile garanț.

Depozitul fabricii de mașini de cusut din Timișoara a lui **Ladányi Izsó, Timișoara-Cetate** Zápolyagasse 1, în edificiul seminarului rom. cat. Telefon 577. FILIALE: Timișoara Fabric, strada principală 26, vis-à-vis de farmacia Jahner. Telefon 987.

Fondat în anul 1882.

Telefon nr. 688.

BRUCKNER LIPOT

tapețier, decorator și fabrică de mobile în

ARAD,

Andráss-tér în palatul lui Neumann.

(Lângă cofetăria Matzky).

Recomandă mobilele sale propriu pregătite, solide și de o execuție elegantă. ≡

Pentru camere de dormit dela 190 florini.

NEUSCHLOSZ BUTOR Sufragerie, (prânzitor), dela 140 florini.

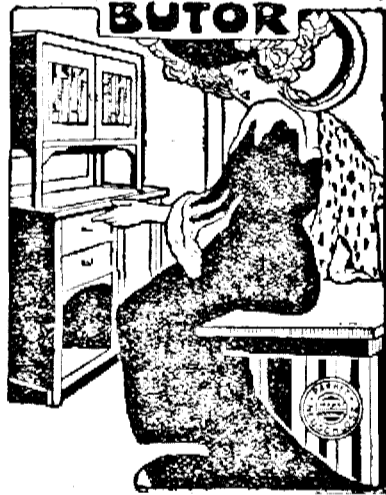
Garnituri de salon, dela 95 florini.

Prețuri de cumpărare :: convenabile. ::

Se vind exclusiv MOBILE din lemn tare și vestit **NEUSCHLOSZ.**

Furnisorul asociației căilor ferate ungare.

Atelier de I-u rang.

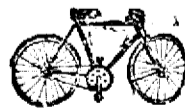

FRĂȚII KLEIN

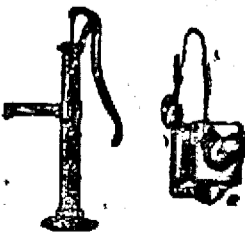
Telefon 707.

aranjatori de apaducte și lumină electrică. Mare officină pentru reparaturi de mașini de cusut și biciclete.

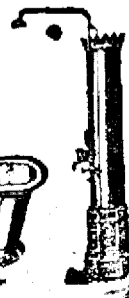
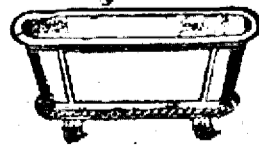
— ARAD, Hunyadi-utca 12. —

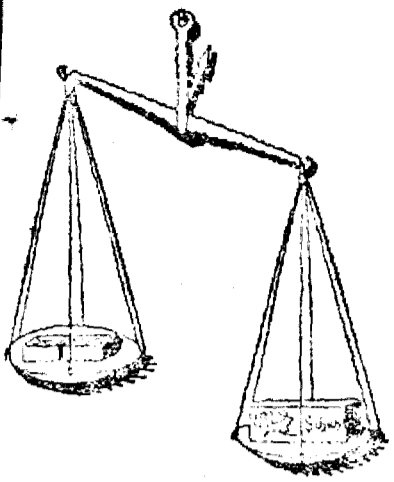

Luăm în întreprindere și executăm: luminare electrică, telefon, parafuș, aranjament pentru anunțuri centrale de foc și apă, precum și tot felul de reparaturi în materie ce se ține de acest ram de industrie. — Aranjamente de: apaducte, gazari, acetelin, scalde de casă, closetie, precum și reparaturi se execută prompt și ieftin. — Orice lucruri aparținătoare lini. heriei se primesc și execută pe lângă garanție. —

Primișim angajament pentru ținerea în stare solidă a caselor peste an.

La cumpărarea săpunului să se caute

Bunețea, Prețul și Greutatea.

Săpunul-Schicht.

Este neîntrecut de orice alt săpun din lume în privința însușirilor bune, curățenia, puterea solubilă, bunătatea ce posedă și ieftinătatea.

Telefon 184.

Premiat de mai multe ori.

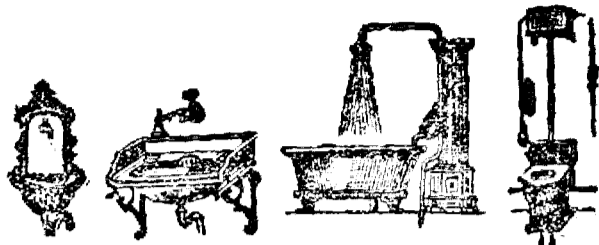
Telefon 184.

CARL PIFFL

Prima fabrică de obiecte de metal

Timișoara-Elisabetin. — Temesvár-Erzsébetváros. — Hunyadi-u. nr. 14.

Recomandă obiectele sale foarte frumoase și solide de tinichigierie și anume: vane de scaldat, de șezut și pentru copil, — scaune pentru scaldat încălzitoare și vane

de scaldat după cel mai bun sistem (sistem propriu) Lăzi pentru lemne și pentru cărăbuni și alte obiecte de metal: precum ciubere, ulcioare și căni. Catalog de prețuri la dorință gratuit.

Apoi litere de tinichea și de cositor, inscripții de metal, tablă cu numărul casei și cu numele străzii, mărci și firme de ține. Conducător pentru apă, aranjări pentru baie și closete engleze cu neîntrecutul aparat „Temes”.

Acoperi de coperișe și turnuri, globuri și cruci. — Ucenici se primesc cu condiții bune.

OH! DOAMNE!

In contra tusei, răgușelei și flegmei s'a dovedit de cel mai bun mijloc

SĂ TRĂIASCĂ!

Mă'nădușe afurisita de tusa!

Pastilele-Egger

cari nu strică apetitul și au un gust excelent.

— Prețul unei cutii 120 cor. —

— Cutie de probă 50 filerl. —

Depozit principal la:

farmacia „NADOR” gyogytár, Budapest, VI., Váci-körút 17.

„Pastilele lui Egger” m'au vindecat îngrabă!

Se capătă la farmaciile: In Arad la: Berger Gyula, Földes Kelemen, Hajós Árpád, Krebsz Géza, Kárpáti János, Ring Lajos, Rozsnyay Mátyás, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Vojtek és Weisz drogerie. In Gyorok la: Masznyik Dániel. — M.-Pécska: Adler Gy. Lajos. — Ó-Pécska: Ioan Roxin. — Simánd: Csiky Lukács. — Sikszon: Füredi Ede örök.

CALENDARUL NOROCULUI pe 1910.

Numerii acestui calendar de noroc au fost compuși de copii orfani. Să Vă alegeți în grabă numerii semnați la ziua nașterii sau onomastică, pentru că întâmplarea le-a adus multora avere și bunăstare.

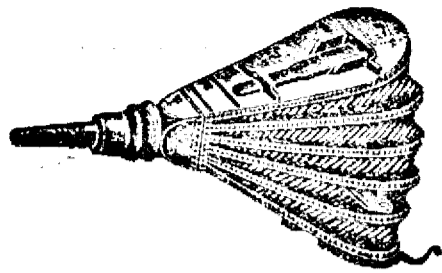
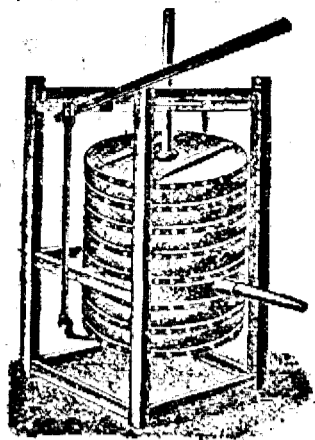
Januar	Februar	Mărz	April	Mai	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	Dezember
1 101	1 92450	1 79351	1 55505	1 2217	1 19470	1 37208	1 3516	1 74906	1 4376	1 55582	1 78861
2 51676	2 2906	2 13195	2 45913	2 11138	2 9901	2 35870	2 11177	2 7919	2 13188	2 9965	2 33310
3 7901	3 79375	3 2132	3 7907	3 64719	3 69017	3 23405	3 66725	3 66760	3 19465	3 19539	3 78966
4 18302	4 46551	4 11118	4 19140	4 74915	4 17367	4 7903	4 78986	4 55214	4 66733	4 65936	4 64771
5 19505	5 33405	5 90603	5 64727	5 90945	5 66711	5 19428	5 9903	5 2226	5 52273	5 51689	5 22696
6 69005	6 24927	6 19138	6 52402	6 79373	6 2206	7 78852	6 18344	6 66709	6 9962	6 13194	6 4385
7 75802	7 92896	7 90924	7 9408	7 19142	7 9987	6 9415	7 74998	7 16026	7 7918	7 6788	7 13989
8 20201	8 79050	8 64703	8 19144	8 6785	8 13191	8 19594	8 67823	8 64757	8 19143	8 18394	8 74931
9 19418	9 38707	9 2212	9 64710	9 92872	9 74909	9 52261	9 66654	9 16039	9 74922	9 19579	9 67810
10 45902	10 90902	10 11194	10 18303	10 91601	10 13968	10 63244	10 90917	10 3504	10 64830	10 33389	10 55377
11 39101	11 35801	11 20209	11 74987	11 3116	11 53848	11 69012	11 91610	11 64728	11 55584	11 39116	11 55535
12 67802	12 23903	12 83913	12 55249	12 19148	12 63903	12 9998	12 79047	12 75829	12 52150	12 66611	12 9442
13 79029	13 23382	13 74904	13 19421	13 92427	13 11156	13 74967	13 11162	13 92880	13 13199	13 64839	13 19582
14 2256	14 92443	14 3509	14 3107	14 17853	14 19149	14 79031	14 33439	14 7911	14 7922	14 46560	14 66700
15 11109	15 37993	15 19434	15 69032	15 9992	15 78955	15 39106	15 24942	15 19134	15 17862	15 37979	15 58834
16 19129	16 33101	16 66702	16 78900	16 22603	16 20217	16 46558	16 9948	16 64722	16 75817	16 66738	16 11178
17 78852	17 91221	17 52130	17 2907	17 33308	17 18348	17 23468	17 18364	17 55579	17 63236	17 37233	17 9468
18 6776	18 33499	18 4358	18 75848	18 45915	18 78967	18 37221	18 92759	18 19141	18 17859	18 24949	18 78982
19 18337	19 13956	19 9969	19 67803	19 91225	19 16023	19 38664	19 66766	19 11162	19 9917	19 9990	19 64843
20 19484	20 19458	20 18322	20 20208	20 39186	20 3138	20 34959	20 55574	20 69022	20 66764	20 75814	20 53846
21 2188	21 20216	21 19553	21 11161	21 79369	21 74930	21 66603	21 2276	21 55527	21 55213	21 11173	21 9481
22 13186	22 3502	22 20203	22 9462	22 2201	22 55557	22 55531	22 13957	22 9461	22 55503	22 2917	22 19564
23 91202	23 13997	23 67806	23 52295	23 18373	23 2273	23 52284	23 74964	23 78979	23 11150	23 74996	23 63912
24 2122	24 91220	24 55566	24 78885	24 78866	24 11124	24 74907	24 67819	24 53830	24 16036	24 64726	24 74927
25 6796	25 8496	25 75838	25 69031	25 52419	25 19574	25 39104	24 79033	25 74992	25 67809	25 33383	25 9487
26 51699	26 90940	26 39112	26 2147	26 2260	26 69038	26 46563	26 2916	26 51695	26 7914	26 38732	26 17856
27 2261	27 19494	27 22641	27 7910	27 19541	27 52436	27 4398	27 11188	27 2204	27 19577	27 66658	27 63909
28 17374	28 79034	28 45918	28 74901	28 78989	28 55355	28 16040	28 67816	28 18329	28 66758	28 74949	28 66677
29 52209		29 78877	29 53828	29 53848	29 74939	29 20207	29 75825	29 19545	29 19555	29 45903	29 75843
30 3103		30 35811	30 17358	30 2181	30 67812	30 19524	30 9988	30 78890	30 64713	30 66607	30 69027
31 16014		31 20224		31 19132		31 18381	31 11173		31 75805		31 2174

La tragerea trecutului No. 66514 deja a cincea oară a câștigat la noi câștigul principal de 400.000 cor.

La tragerea clasei a 6-a întâmplată acum câștigul principal de 100.000 cor. deja a cincea oară la câștigat la noi lozul No. 71339, care număr s'a aflat în calendarul nostru de noroc.

Tragerea clasei I. a loteriei de clasă XXV. priv. reg. ung. se va ținea în 18 și 20 Noiembrie 1909. Prețul unui los de clasă I: Intreg 12 cor. Jumătate 6 cor. Pătrar 3 cor. Optime 150 cor. Comandele de losuri originale se fac trimițând suma înainte sau prin rambursă. Comandele se fac mai bine prin mandat poștal. — Chequri poștale francate pentru plățirea losurilor se dau gratuite onorașilor noștri cumpărători. — Lista tragerilor se trimite îndată după tragere fiecăruia cumpărător.

Numerii norocoși de mai sus se pot căpăta exclusiv numai dela: **BANCA GAEDICKE BUDAPEST, IV., Kossuth L-u. II.**

Seemann József

lăcătuș tehnic, fabricant de mobile de fier, foie de suflat și dulapuri de gheață în Cluj (Kolozsvár) str. Malom nr. 20.

Recomandă hotelierilor, măcelarilor și în gospodăria casei

dulapuri de gheață dela 32 cor. până la 500 cor.

lăcătarilor și faurilor

foi de suflat excelenți.

măcelarilor, morarilor, comercianților și domniilor

cântare

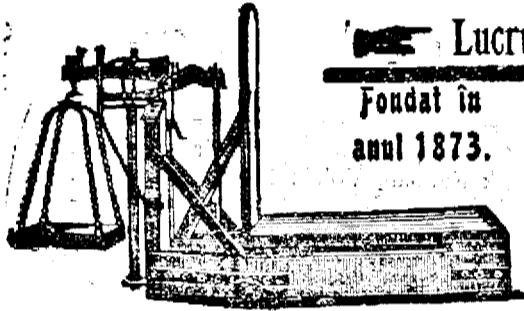
zecimale și centimale și cântare — poduri în diferite mărimi.

Institutenilor, spitalelor, cafe-
nelor și ospătărilor —
tot felul de

mobile de fier.

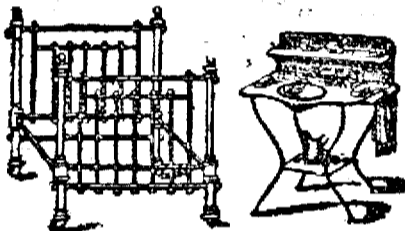
Primește tot felul de lucrări de lăcătărie ș. a. lucrări de fier pentru zidiri, porți de fier îngrădire de morminte și vetre de fier din material excelent cu prețuri moderate.

Acei cari cer, cu provocare la ziarul „Tribuna“, primesc catalog de prețuri ilustrat gratis și porto franco.

Lucrul bun nu e scump!

Fondat în anul 1873.

Prima fabrică ardeleană de calapode pentru pantofari și cizmarl a lui

GEORGE UHRIN, Brassó

Korház-utca 66.

Se recomandă la atențiunea tuturor pantofarilor, cizmarilor și comercianților ca pregătiți or de ce e mai bune și solide calapode din lemn uscat și foarte trainic, după toate modelele în formă frumoasă; nu altcum și pentru picioare bo'navă. La comandă din provincia se alătură un pantofar sau o cizmă.

Comandă din provincia se execută foarte grabnic.

STEHLIK LAJOS

atelier de viole și harmonice. Budapesta VIII., József-körut nr. 71.

Recomand bogatul meu magazin de produse proprii violine de concert și surdine fabricate. Atelier de reparat și transformat tot felul de violine vechi.

Harmonice

- cu 2 rânduri de tonuri și 2 registre 8
- cu tonuri duble și 3 registre 9
- cu 3 rânduri și 4 registre 12
- Harmonice vieneze cu tonuri duble și 4 tonuri de bas prețul 22
- Harmonice cu 2 rânduri de tonuri cu 19 clape și 4 registre 30

Violine

- de școală cu arc dela 8-15
- Violine de concert cu arc dela 15-20

STEFAN SLADECK UN. FABRICĂ DE MOBILE VIRSET

strada Kudritzner No. 44-46

Cea mai renumită: mare fabrică de mobile din sudul Ungariei (Versecz).

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianе excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Cafea

proaspăt prăjită de mai multe ori la zi, scutită de mirosuri neplăcute, se capătă numai la imp. de cafea și thea

„Atlantica”

Mașini prăjitoare de cafea aranjate pe motoare electrice se pot privi în vitrina boltei din

Arad, Andrassy-tér 20 (Palatul Fischer Eliz).

— Telefon pentru oraș și comitat Nro 609. —

Mélyfúrások

LAPP HENRIK-féle magyar részvény-társaság

Iroda: BUDAPEST K. Köbányai-ut 45.

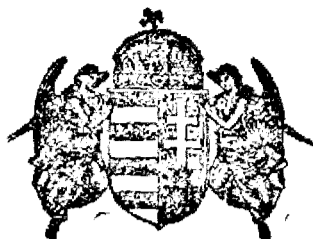
A munka szakszerű kiviteléért még a legnagyobb mélységnél is a legmesszebb menő szavatosság vállalatik.

Külfúrások

CASCARDIN.

Lucru firesc dacă ai năcaz cu stomacul, ai dureri de cap, n'ai apetit, suferi de indigestie, îți vin rigăilei acre, te chinuiesc dureri de stomac; Așa e aceasta dacă nu ai luat Cascardin. Dacă suferi de ori-ce dureri de stomac, ia la moment Cascardin-ul lui Orte vei intra curind. Prețul: Jumătate 1-20 cor., întreg 2-20 cor., cu rambursă.

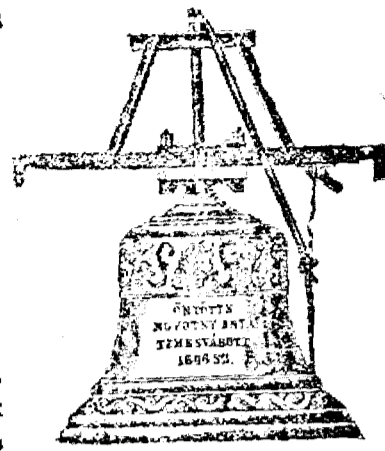
Se găsește la: Farmacia „APOSTOL” Budapesta, VII., József-körút 64. (Depot 85).

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

Turnătoria de clopote. Fabrica de scaune de fer pentru clopote, alai
ANTONIU NOVOTNY - FABRIC. - TIMIȘOARA

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricte, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe garanție, de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate **CLOPOTELE GĂURITE** de dânsul întreg cu deosebire ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai răsunător, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 klg. este egal în ton cu un clopot de 461 klg. patentat după sistemul vechiu. Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut ca — și spre turnarea de toace de metal. Prețuri-oursat ilustrate gratis

soiul de struguri fără păreche!

Ca să dovedesc aceasta, am fotografiat strugurii »Delaware», cari fotografiile sunt aprobate de notarul public regesc.

Fotografia se compune: din 1 butuc de 20 de ani cu rod bozat, 32 de struguri, 1 butuc vergea, 148 de struguri și 11 butuci de 4 ani într'un șir — u mai mult de 1600 de struguri deplin dezvoltati. Strugurii adevărații sunt plantați acolo unde la câțiva metri sunt alte soiuri cu toa'e că au fost stropite s'au și nimicite. Astfel anul acesta a dovedit că soiul Delaware, chiar și fără a fi stropit, nu suferă stricăciuni. De a cea mai are și avantajul, că nu trebuie să fie îngrijit și rigolat, iar na mlădița nu-i degeră, dă bogate și vinul e excelent. Subt numele de soi se vând și soiuri slabe, deci cine v. ieste să fie înșelat acela sa-și procure numai mlădițe »DELAWARE» a lui NAGY GÁBOR.

Prețurile mai amănunțite a acestui soi, rodul fotografiat și provăzute cu subscrierea notarului public, precum și catalogul de prețuri cu text și de figuri frumoase se trimite gratuit și francat cu un il. va cere. Nu întârz ați a cere acest catalog care se află și îndrumări cu privire la plantarea de bercuri.

NAGY GÁBOR mare proprietar de vii, KÓLY (com. Bihor), poștă, oficiu telegrafic și telefon, rezidență în l. română, germană, sârbă, croată și ungară.

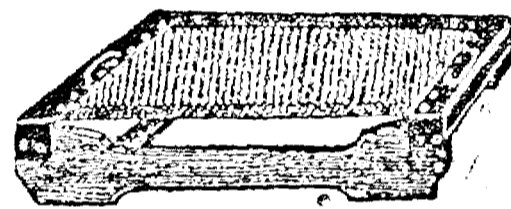
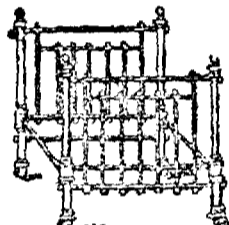
Első Nagyváradai vas- és rézbutorgyár

în Oradea-mare Strada Szacsvey Nr. 17 și Strada Kapuczinus Nr. 5.

Pregătește tot soiul de mobile de fer și aramă, dela cele mai simple până la cele mai pompoase. — Mai departe împletituri de sirmă pentru paturi — — brevetate și disinfectate, pe lângă prețurile cele mai favorabile. — —

Apoi pregătesc, după modele engleze camere de dormit din aramă, cari nici când nu trebuie curățite, fiindcă și susțin în permanență luciul original.

Specialități de platină și bronz veritab. franceze.

Telefon Nr. 720.

Sipos Jenő

Telefon Nr. 720.

Cluj—Kolozsvár, Mátyás Király-tér 17.

Atrage și recomandă în atențiunea on. public din loc și provincă magazinul de mărfuri de toamnă și iarnă, precum cu prețurile semnate mai jos.

Talii:

- Fanel ce se poate spăla dela 2 C. — în sus
- Barchet de ață ce se poate spăla . . . . . 3 — 5 C.
- Materi pt. talii femeiești de cul. crem, cafenie, sură, roșie, vinetă închisă și neagră. . . . . 6 — 10
- Talie de cul. neagră cloth . . . . . 3 — 8
- Talii de pânză subțire (tüll) pt. so. rõe în toată cul. croite și execut. după moda cea mai nouă . . . . . 16 — 40
- Talii porgiș . . . . . 8 —
- de taift și messalin în toată culoarea . . . . . 14 — 40
- Șaluri pentru tetrau și plimbare în toate prețurile.

Halate:

- Halate de toamnă ce se pot spăla . . . . . dela 10 C. — în sus
- Delen francez, cel mai nou . . . . . 20 —
- Modele originale . . . . . 30 —
- Haine »princess» croite modern, din lână fină 30, 40, 50

Foi:

- Din materie neagră engleză, în culoare sură negrie, verde, din materie unicoloră și vârgată . . . . . 8, 12, 14, 16 C.
- Jupoane pentru haine »princess», modele originale în toată culoarea și mărima . . . . . 20, 24, 30 C.

Jupoane:

- Lüster negru și colorat dela 7 C. — 12 C.
- Cloth negru 4, 6, 8, 10, 12 Cor.
- Jupoane de mătase în toată culoarea dela 12 Cor. în sus.

Apoi:

- Ciorapi împlețiți. calitatea cea mai bună.
- Ciorapi negri pentru institute dela 40 fil. — 1 cor. 60 fil.
- Albituri femeiești, precum: cămeși, pantaloni, corsete, precum și albituri pt. bărbați, de calitatea cea mai bună.
- Năfrâmi de batist pentru buzunar 1 duzină 3 Cor.
- Șaluri de tüll pentru femei, gulere, execuție foarte elegantă.
- Tot felul de lucruri de mână femeiești.

Târgul de Crăciun și Anul-nou se începe în 15 Noemvrie cu prețuri foarte ieftene.

Comandele ce trec peste 20 Cor. le expediez francat.

Expedierea se face cu rambursă. — — Pentru mărfuri necorespunzătoare reîntorc prețul.

Piane și harmonice.

In salonul de piane

F.A. Kauffmann

Sibiu, Gr. Ring 14

se în piane numai dela firmele cele mai renumite

„Zeitter și Winkelmann“, Braunschweig.

F. Robert Reinhold, Viena. Belehrad, Viena.—

„Lauberger și Gloss“, Viena. Kotykiewicz, Viena.

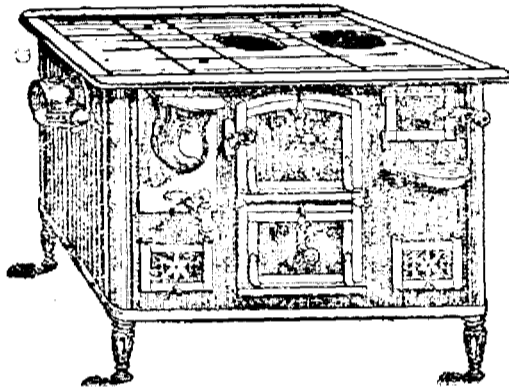
A. Petrof, Königrätz-Viena. Estey-Organ, Londra.

Reparaturi speciale solide și garantate.

Szabó Samu és Fia, Győr.

Fabrică ces. și reg. de
vetre de fier brevetate.

Fabricăm vetre de fier dela cele mai ieftine până la cele
mai moderne. Pentru fabricatele noastre garantăm că fierb

și coc neexcepțio-
nabil și grabnic față
de ori are alte vetre
de fier cruțăm 25%
mater al de încălzit
Fondat la anul 1866.
Catalog de prețuri
la cerință trimitem
gratuit și francat.
Se caută revân-
zătorii și agenții.

IGNA DEMIAN,

coloratură de haine, curățitorie chimică,
și mașină cu aburi de spălat rufe albe în

UJ-SZENT-ANNA.

Colorez (văpsesc) și curăț chimic: totfelul
de vestminte bărbătești, femeiești și copi-
lărești, pardesii și paltoane, în întregime
fără nici o desfacere, stoffe pentru mobile, per-
dele, dantele, broderii, mănuși, borangi-
curi etc. În rufăria mea, ajustată bogat, se
spală curat ca zăpada, fără materii mistuitoare,
în deosebi gulere și manșete, cămăși băr-
bătești, etc., cari prin mașinele mele de călcat
ajung la un luciu încât nu se pot deosebi de
cele mai noi. — Comandele cu posta se expedi-
ază punctual și cu acuratețe.

Filiala în Arad, la

Iosif Ștefan, pe piața Tököly.

(În casa bisericii române).

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba.

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.